

ספר

שאלות ותשובות

האלף לך שלמה

אלף ומאתים שו"ת על ד' חלקי ש"ס שהשיב להלכה למעשה בספרו קמן א"ז הרב הגאון האמתי רבן ומאורן של ישראל קדוש עליון

מחן שלמה קלוגר זצ"ל מבראדי

התשובות היקרות והנפלאות הן אשר כל רואיהן יתנו תעודתם כי עוד לא בא כבושם הזה במחנה העברים היו מפוזרות ומפורדות בכל חיבוריו הרבים והעצומים עד שקמתי ונתעוררתי אני נכדו בשמו שלמה קלוגר להעריכן להעתיקן ולהוציאן לאור עולם. התוצאה שנדפסה בלבוב בשנת עת"ר ספה תמה כולה גם יד המלחמה היתה בה לרעה לכן התעוררנו מחדש להחזיר עטרה ליושנה להוציא לאור את כל הד' חלקים על ארבעה ש"ע אשר כפי ההוספות החדשות יכיל האל"ש אלפיים שו"ת תחת האלף ומאתים וחלקנום לארבעה חלקים.

חלק שני

כולל

שלש מאות וארבעים ושתיים שו"ת על יד

בתיקונים רבים והוספות חדשות ויקרות. והתוצאה השני' הלו היא העקרת

בכל מקום שנמצא כוכב כוז (*) הוא הוספה חדשה מכת"ק.

ביאליגורי 1933

דעת

אתר לימודי יהדות ורוח

www.daat.ac.il

שוחט מיוחד שיחטו להם במקום: תשובה, הדין עמהם כי השוחט הוי רק כעין משרת בבית ואין כח במשרת ומשרתת למחות בבעה"ב ליקח לו עוד משרת ומשרתת אם אין די לו באחד וז"ל ואבאר יותר הנה זה ודאי בלוקח משרת וקוצב לו שכרו כמה יתן לו ודאי אין לו כח לומר שיקח משרת אחר ויגרע משכר הראשון ליתן להשני ואם אינו מגרע שכר הראשון ומבטיח לו שכר בפ"ע גם במשרת אין לו כח למחות לקבל משרת אחר וא"כ בשוחט שאין לו שכר קצוב רק יקבל מכל דבר הנשחט וא"כ בזה מה יעשה אם בעה"ב לא ירצו לאכול בשר אין לו כח לכופס לאכול בשר שהוא ירויח וא"כ ה"נ בכפרים אם האנשים היושבים שם לא ירצו לאכול בשר אין לו כח לכופס לאכול בשר והוא ירויח וא"כ כמו כן יש להם כח לקבל שריב אחר ובפרט כפי אשר ראיתי במכתבו שכבר הי' בכפר בתחלה שוחט אחר מכ"ש שאין יכולין למחות עתה לקבל שריב אחר. וכן לענין הטבילה ושאר צרכי הקהלה מותרין לחלוק ולהיות בפ"ע וזה תלוי בדינא דמלכותא אם רשאים לעשות כן אבל שוחט אחר ודאי יכולין לקבל בלי שום טענה ומענה:

סי' ג'. שא' שעי"פ החרם של קהלתו
אסור לבני הכפרים השייכין לקהלתו לשחוט בהמות רק ששוחטין בנגבה אם מותרין השריב דקה' לשחוט ואין בזה משום לפ"ע כיון דאם לא ישחטו הם ישחטו אחרים מקומות אחרים והביא דברי המשל"מ הל' ריבית אם כשידוע שהשני יעבור על לפ"ע אם יש בזה משום לפ"ע. הנה בחבורי על הל' ריבית פלפלתי בעוה"ב בדברי המשל"מ והעליתי להיפוך אך לא מפני שאנו מדמים נעשה מעשה לסמוך לכתחלה להיפוך גם יש לפלפל בזה אם חרם דאורייתא או דרבנן ואם הוי דרבנן כתבנו במק"א אם שייך בדרבנן לפ"ע מיהו לכתחלה ודאי יש לחוש לאיסור ובפרט לו יהא דאין בזה משום לפ"ע עכ"פ מטייע ידי עוברי עברה הוי זה הוי ודאי בכל ענין ואף מדרבנן לכך בודאי יכול למחות בהשריב שלא ישחטו שם:

סי' ד'. ע"ד השו"ב דק' סטאניסלאוואיך
המעשה שהי' כמה שהעידו על פסולו והי' איוה אנשים המכחישים אותם והנה מדין הי' ראוי לאסרו מיד כדין המפורש בחר"מ

סי' א. ע"ד השו"ב הרבני מרה מיכל
מק' לעשנוב שיצא עול מידו ושחט בכפר אחד השייך לשם בלי רשיון הפאחטריש והנה לפי התנצלותו נראה כי שגגה הי' לו ואמר מותר הי' לזה נכמרו רחמי עליו והנני מן המרדיעים שאין מקום לפסולו וענין כי לא ילמדו ממנו למקום אחר כי הוא מלתא דשכיחא בזמנינו מוכרח אני לכאר הדבר בקצרה הנה אם שריב אחר שאינו ממונה העיר שוחט בעיר או בכפרים השייכים לאותו העיר בלי רשיון הרב והפאחטריש זה ודאי שחיתתו אסורה והכלים טרפה כדין קהל שפסלו שחיתת הכל ואף אם לא פסלו בפירוש סתמא כפירושו כאשר כתבתי בזה באריכות בעוה"י ובצירוף חרם הפאכט זה ודאי שחיתתו אסורה לעולם הן אם שוחט בעיר או בכפר אבל שריב הממונה בעיר מן הרב והפאכט אם שוחט בהעלמת הפאכט או כיון דאין זה נוסף תחת סיני הדין דקהל שפסלו וכי' לזה הוי דינו כן אם שוחט בעיר דאז דאז הסתם שוחט בחרדה וביעתותא והוי עליו מורא בוד' יותר ממורא שמים זה הוי בחזקת מקלקל ואף אם אירע שלא קלקל מ"מ כיון דשכיחא ביעתותא יבוא לידי קלקול ואין דעתו מיושבת עליו מחמת פחד זה ודאי שחיתתו אסורה והכלים טרפה ואסור לאכול משחיתתו ואף אם אירע ששחט במקום דליכא ביעתותא לא פלוג אבל השריב בכפר במקום דלא שכיחא ביעתותא ואין עליו מורא בוד' והוי עליו כמו יראת שמים ואינו ירא לא מזה ולא מזה יש לצדד היתר דשכיחא מלתא דלבני הכפרים הפאחטריש מחמירם עליהם ומרבים עליהם הקצבה ודוחקין אותו בכך ודומה בזה למוכס שאין לו קצבה ולכך נדונין בזה כשוגגין ואין להעבירם עבור כך רק להזהירם שלא יעשו עוד כך ואם יוסימו או יאסור שחיתתן ולזה היות מרה מיכל הגי' לא עשה העלמה רק בכפר אין להענישו בהעברה כן באזהרה ואף דיצא עליו קול שסכרו עשה כן בעיר פ"א היות כי לא נאסר אז עבור כך ויצא בהיתר אין לעורר עליו עונת ישנים וכיון שיצא בדימוס יצא ועתה עבור שחיתת זו שהי' בכפר אין לאסרו רק להזהירו והוא כשר לאכול ממנו כמקום דברי אלה יוס' ב' ב' כסלו תרי"ב לפ"ק:

סי' ב'. שאלתו מה שבני הכפרים רוצים למנות להם

השוחטים. ובצירוף איווא שהי' עליו שאלה בהראש והי' צריך בדיקה הוא שחט ולא הודיעו כלל שיש שאלה ע"ז ודאי ניכר קלות בעשוי ובצירוף הבשר הטרפה מן הריאה ודאי שחיתתו אסורה ואסור לאכול משחיתתו והכלים שמבשר הזה הם טרפים ושאר הכלים משחיתתו מכבר ישנו אותם מעל"ע: **כ"ו** ו'. דנה' כן בא אלי הרבני וכו' מרה משה שריב דק' באלטא והביא בידו תבילות כתבים מזה ומה הם כתובים והנה אחרי קרוא מקרא ראיתי הנ"ל בחזקתו הראשונה עומד וכו' אך היות כי ראיתי שיש עליו מערערים ולמען השקט הריב ולהיות שלום על ישראל אמרתי שהרבני המופלג הנ"ל ינהג ענוה בעצמו ויקבל עליו דברי חברות והיינו: א' לא יעלים שום קוויטל מהעצמות אף שיהי' אלף טעמים נכוחים ואם יבורר ע"פ ב' עדים או הודאתו שהעלים איזה קוויטל שחיתתו אסורה. ב' שבכל יום שירצה לשחוט גסה או דקה לא יסמוך על עצמו בבדיקת הסכין רק יהי' מראה תחלה לשוחט אחר המפורסם שם למומחה ואם יפול ביניהם איזה הכחשה יהי' מראין הסכין להרב ר' דוד או לאיזה מורה אחר המוסכם לשיטהם והוא יוכיח בין שניהם וכדבריו יקום וזה יהי' שנה תמימה מ"ח חשוון תרכ"ה הבע"ז ואח"כ א"צ יותר רק די לסמוך על עצמו. ג' שבכל עת שישחוט עוף יהי' מורט הנוצות במקום שחית' אפי' בירט ולא ישחוט בשום זמן בלי מרטות הנוצות וזה הוי כל הימים. ד' שאם יצא איזה ערעור על שחיתתו ינהג ענוה בעצמו וילך מיד אל המקום ששם הוא הערעור ויקח בידו הדבר הנשחט ויהי' מראה להמורה שנשחט כהוגן וכדין. ה' אם שבדואי אחר שחיתת העופות הוא מכסה כדין אעפ"כ להיות נקיים מד' ומישראל יהי' מכסה תמיד בפני רואים שיראו שהוא מכסה כדין. ו' כשהי' השריב מראין לו ריאה לראות אם זה הוי ריעותא או לא אף שהם לא ישאלו לו על שאר הריעותות מ"מ הוא בעצמו ימשש בכל הריאה ויראה אם יש עוד ריעותא יחסש אחריה לראות מה דינה. ז"ו אין עליו עון ואשמה ובחזקתו עומד וחלילה לפצות עליו עון הן בפניו ושלא בפניו וכו' והשומע לדברינו יתברך בטוב ומיטב: **כ"ז** ו'. לרה"ב מרה שמעלקי בהרב המנוח מרת משה ארי' ליב זללה' מק' אטוב

אשר

כ"ז בתרי ותרי שהוא פסול ומה גם בשוחט שהוי חזקת איסור רק היות כי כבר קדמוני רבנן הרש"ל בסי' ק"ט בטו"ז שאין בידנו להעמיד הרת על תלו נכנסתי לפני משורת הדין והתרתיו לכל מי שאינו מאמין. להעדים הפוסלים אותו ואינו אסור רק להאמנינים להעדים הפוסלים אותו אך כהיום אני רואה שאוכל שום וחזור להיות ריחו נודף ועושה תחבולות שלא ינית לשום שוחט לשחוט לאנשי קה' האסור עליהם שחיתתו ורוצה להכריחם לאכול דבר האסור להם או להשבתם מכבוד שבת וירט בזה חזר אני לעיקרא דדינא שהוא פסול לכל העולם כחתיכא דאיסורא ואינו מותר רק לאלו האנשים שהיו אז בעיר המכחישים העדים הפוסלים אבל לכל העולם הוא אסור כחד"א וגם מצד התחבולות משו להכריחם לאכול דבר האסור להם ולהשבתם לשבת וירט כדאי הוא לאסור כן דעתי והשומע יונעם ותעב"ט:

כ"ח ה'. שא' ע"ד השוחט החדש באמת לא אאמין שהרב יעשה כמחריש אחר מעשים הללו ויצוה עוד שהשוחט הזקן יחזיר לו הוצאות ואם האמת כדברי ר"מ לא מבעיא שהבשר מבמהה זו טרפה עם הכלים כיון דראו כמה אנשים שהריאה טריפה והקצב מודה שריאה זו מן הכשרה השחירה שחיתתו ודאי הבשר והכלים אסורים ולהעביר השוחט עבור זה עבור פ"א הי' אפשר להתירו ולדונו כשונג והי' די לקנסו על ל"מ"ד יום אך מה שלא נתן קוויטל להנכרית שהוא שחטו בהכשר ודאי פשיעה שעשה כן כמה פעמים והרי הי' לו לאסיק אדעתיה שהבעה"ב אינו יודע הדין והי' לו להודיעו והנה מה שתלאו ר"מ בדין בשר שנמלע"ם מן העין ז"א דיתכן דבעה"ב מכיר העוף שלו אך הי' לו לחוש שמא הוא נבלה והנכרי בעצמו שחטו וא"ל דהרי השוחט ידע שהוא שחטו ואינו מאכיל איסור אך לו הי' לו לחוש שמא לא יכיר הבעה"ב העוף שלו ויהי' בשנמ"ה גם אף אם מכיר העוף שלו כיון שיאכל בעה"ב בלי ידיעה מי שחטו אי"כ לפי דעתו אוכל איסור והוי כנחכיון לאכול בשר חזיר ועלה בידו טלה דניכ צריך כפרה ולא הי' להשוחט לעשות כן ואף דיש לחלק דהחם כונה הי' לאיסור עכ"פ אבל כאן לא הי' כונה דבעה"ב לא ידע הדין והשוחט ידע שהוא שחטו מ"מ כיון דלכתחלה אין ראוי לעשות כן ואין זה דרך

ואין מקום לחשדני ח"ו כי איני מכיר כלל לר' מרדכי לומר שח"ו מחמת איזה נטי' אומר כן רק כפי כן לבי בתמימות :

כ"י דל' שאלתו שהי' ב' שוחטים בעיר

מכמה שנים מומחים ובעת שהיו שניהם חיים וקיימים הי' בעיר הזאת איש אחד מופלג בש"ס ופוסקים וי"ש ולמד עצמו מלאכת השר"ב אצל אחד מהם וקיבל הודאתו משר"ב מפורסם מסנאטין וקבלתו מהרב מרימאלוב רק בעת שלמד א"ע מלאכת השר"ב אצל אחד מהשוחטים לא רצה השר"ב ללמדו עד שתתם א"ע באלה ובשבוע' שלא להרים ידו במלאכת השר"ב בלתי רשותו כי ירא לגפשו פן ישיג גבולו ואעפ"כ כשהי' השר"ב השני בבית האסורים ברוסיא הסכימו כל הקהל והשוחט הנ"ל להעמיד האיש הנ"ל במקומו והי' עומד זמן רב עד שחזר השר"ב לביתו ועזב האיש הנ"ל המקום הנ"ל ועסק במלאכת השחיטה במק"א וכעת נעדר האחד מהשוחטים הנ"ל ולא נשאר רק השוחט שהי' לומד אצלו האיש הנ"ל ונתרצו העיר והאלמנה לקבל את האיש הזה לשוחט שם כי ראוי לכך ואין רצונו ורצון העיר לקפח פרנסת השר"ב השני וכו' : תשובה. בקצרה גלוי וידוע לכל באי שערי הש"ס והפוסקים בטוש"ע יידי ס' רי"ח דבנדרים אין הולכין אחר הלשון רק אחר הכוונה כגון בנשבע שלא יעלה עליו צמר וכו' כן ה"נ בזה דודאי אומדן דעת היו דכוונת השר"ב שלמדו היו כדי שלא יקפח פרנסתו אבל באם לא יקפח פרנסתו מה לי זה או אחר ודאי אדעתא דהכי לא נדר ואף שחושש השר"ב דמ"מ יומשך לו קיפוח פרנסתו באיזה אופן הנה ע"ז באמת עומד בשבועתו שיראה שלא יומשך ממנו הפסד פרנסה להשני אבל כל עוד שלא יומשך קיפוח פרנסתו אין בידו למחות והוי אומדנא דמוכח שלא כוון בתנאו רק במה שהי' מקפיד ואם הי' אחר בא לעשות כן נמי הי' מקפיד רק את אחר אין בידו למנעו ע"ז כוון להשיערו דע"כ הוא לא יגרע פרנסתו בפרט שזה קרוב להפסיד לו יותר מאחר דעלמא אבל במה שמוכרח לקבל אחר בלי ספק ויתכן שגם השוחט שיקבלו יהי' מופלג וירא כמו זה לכך להיות זה גרע מאחר ודאי אנן סהדי שלא הי' דעתו או להיות גרע מאחר ובודאי טוב תתי אותו לו מלאתו ואף דעתה מקפיד על כך אמרינן דהשתא הוא דאומר כן ומתחלה

לא

אשר ביקש ממני להתיר האיסור שלי על ר' מרדכי שרי"ב שנמצא כמה פעמים בקי' סאסוב שהעור במקום שחיטה נחתך ברוחב ומכה שנתעלף והטה הסכין לכאן ולכאן לצדדין ולא חלי ולא הרגיש והוציאו מתח"י כשרה ואח"כ נודע זה ע"י הכרת העור וביקש ממני כיה להתירו עתה כי יש לו פדות משוחטים שכעת יכול לשחוט. הנה מה שאני אוסר אין בידי להתיר כי מה שאני אוסר תחלה הוא בעוה"י בישוב הדעת בלי הפזון לכך בודאי כדי לאוסרו, ומלבד שיש לי טעמים שלא נתנו לכתוב שלא להתירו וכדי שלא יאמר דחוי' קמדהינן ל"י אפרש לו דמן הדין הוא אסור אחד אמ"י הוא בקי כעת ע"כ יראה מכשול מתח"י כמה פעמים וקצת העיוז ואכילי כן הבשר אשר כפר בהם אף אחר המצא החתיכות בעור ואחר הנגע בעור בשרו, והשני מה מועיל העדות השוחטים הנ"ל אחרי שהם העידו עליו גם מתחלה שיכול הוא וע"פ קבלתם נקבל בקי' סאסוב ואעפ"כ לא הי' יכול ואיך נסמך עליהם עתה והשלישי הכי נכבד בשלמא אם הי' חסרונו שאינו יודע הל' שחיטה בזה שייך לומר שחזר ולמד אבל כאן אין חסרונו מכה שאי' לשחוט דגם מחתך בשר בעלמא יכול להחזיק הסכין בשהו ולא לנטותו לימין ושמאל ואין זה רק מכה עלפוס שדרכו להתעלף אי"כ בזה בשלמא מן הסתם לא חיישינן לעלופי אבל אם רואין שדרכו להתעלף אף אם אח"כ ראינו ששחט ולא נתעלף אין זה ראי' חדא דבעיר אחרת שאינו שוחט אם שוחט שם הי' רק פעם או ב' ולא הרבה אבל להיות שוחט בסני עצמו אף בקהלה קטנה שיתכן לשחוט ארבעה וחמשה גם בעיר אחרת הברירה בידו ואינו שוחט רק כשמרגיש בעצמו בבריאות חזק אבל בעירו מוכרח לשחוט בכל עת שיצטרך והוא מושאל לאחרים אי"כ איך יעשה כשהי' בחולשת כוחו גם ידוע דבענין חשש עלופי אין כל העתים ואין כל הזמנים שוין ואין האדם במזג אחד תמיד לכך כל דחוינן דדרכו לפעמים להתעלף לא מהני מה שיעידו עליו שכעת שוחט כהונן ואם יתעקש אדם לומר שאינו מכה עליתך רק מכה שלא הי' יכול לשחוט הנה ת"ל גם לי לב ושכל בחמלת השי"ת ולא נופל אנכי מהם וגם תלי"ת הרבה ענינים ראו עיני ואני אומר שהוא מכה עליתך ואיך אטה את שכלי לומר מותר לכך על משמתי אעמדה דאיסורי איסור

דיו אין פנאי להאריך השיית יתן בלבם אהבת האמת והשלום ויפיר מכם המחלוקת וכולם יהדיו נכונוו לש"ש :

סי' ר. שארתם השוחטים העידו עליהם הזובחים שכמה פעמים הי'

שאלות על הריאה ואמרו כשיתן להם בשר יכשירו אותם והשויב מתנצלים דכוונתם הי' שיקחו טרחא להתאמץ להכשירם או שילכו בלידה וכו'. הגה לדעתי השוחטים הללו אסורין לאכול משחיטתם ושחיטתם המה כחתיכא דאיסורא וכמה פעמים צווחו הקדמונים שלא ליטול שכר מן הכשרות יותר מן הפרשות אבל במקום דנהגו כן היינו רק בסתר והמנהג כן אבל במקום שאין מנהג הרע הזה או אף במקום שהיו מנהג הזה אם תובעים יותר מן המנהג דאי רשעים וחשודים לאותו דבר והחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו ולא עדיפי מכהנים דאין נאמנים על הבכור מכה חשודים להגאתם ומכ"ש בזה דאינהו גופייהו נחשדו על כך אסורין לאכול משחיטתן כמאן ולהבא ובפרט הדודו פרוץ בעזיה ומחיצה שנפרצה אומרים לו גזור וסוד אמרינן לגזירא לכך שחיטתו אסורה ואם הי' באפשר הי' ראוי להכשיר הכלים מה שמשתמשים בהם אחר זמן שעשו כן : נשטמ מלעיל. שמה שכתבו שספכו על המורה שלוקח בשר מן הכשרה. הגה זה אין בו כדי סמיכה חדא דהמורה לוקח רק מכה המנהג ואינו תובע חלקו יותר מן המנהג ועוד מן המורה אין חשש כי"כ דלא אתי להכשיר הטורף דהשוחטים יוכיחו אבל השוחטים מי יגלה מסתורם וערשימות שלהם לכך הדין כנ"ל :

סי' י"א. שא' בנדון השוחט חזקן היטב אשר דיבר ר"מ דחלילה ותלילה

לאכול משחיטתו לבדו בלתי שיקח עוד שויב ואם אפשר שיהי' מיד מה טוב ואם לא עכ"פ יראו למנות עומד ע"ג איש שירדע מה בענין הזה להשיגה עליו עד אחר ההג ואז חלילה לאכול ממנו עד יקחו עוד אחר ומה שרובה ללמוד את בנו לא מועיל מתרי טעמי כי שהיי' מצוה לא משהינן כמ"ש ביבמות כמ"ש במה שהיו דבר איסור וכי ביני לביני יאכלו הי' טרפות ועוד בשחיטות לא טוב להיות אב ובנו יחד כי יתאוו ועזו ואין דומה למ"ש באר"ח סי' נ"ה דהשי"ן כולל למנות אבל לסייע לו לפרקים דשם אין בו חשש איסור אבל בשחיטות שיש בו חשש איסור וחזקת איסור ועיקר לקיחת ב' שוחטים

כדי

לא הי' דעתו על כך להיות בו מדת סדום להקטיר על זה נהנה וזה לא חסר לכן אין בזה איסור שבועה או נדר ויכול להיות שם שריב בלי רצון השני רק שלא יניע לקיפוח פרנסת השני כנ"ל נכון לדינא הוא פשוט ונכון :

סי' ט'. שארתם אודות השוחט דקח' הגה רואה אני אחר הגביע הנשלח לידי ואחר דברי הרב מריה חיים מק"ק העליטש כי דבריו ברורים ואין להרהר אחריהם והשויב אסורין ושחיטתן היו כנבלה כי מעולם לא יעלה על שום בעל הוראה לומר על החשוד על השבועה שיועיל לו היתר אח"כ להוציא מידו פסול החשוד ואם מה שכבר היתה והוא לא ידע אחז"ל בקידושין בפסוק אישה המרה וד' יסלה לה לאשה שנדרה בנייר ושתתה יין ובעלה היפר לה מקודם והיא לא ידעה שצריכה כשרה ומכ"ש אם באמת בעת עברו הי' אסור אלא שאח"כ הותר דעכ"פ נעשה חשוד וכבר הארכתי בתשו' לק' סקאלי והבאתי ראיות ברורות לזה לכך הדבר ברור שיש לו דין חשוד גם אין לשבועות הללו היתר מה דנשבע לחברו כמ"ש מהר"ח הג"ל גם לענין תחלתו וסופו בכשרות נהי' דהוי' ב' דעות מ"מ בהמה בחי' בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה בהיתר ע"י שוחט כשר וגם בלא"ה היכא דהוי' ב' דעות אין מוסרין לו עדות לכתחלה עכ"פ ובלא"ה כיון דמהינן ליי' בלא"ה אסור וא"כ נהי' שמדינא בענין תחלתו וסופו בכשרות עכ"פ הם נאמנים לגבי כל אדם וא"כ כל המאמין להם הוי' זה השוחט חשוד ואסור לאכול משחיטתו וכל ההיתר של המתיר אינו כלום השוחטים אסורים :

גם בנדרין הרב כתבתם דכל אחד יכול למחות שלא לקבל רב בפ"ע ומורה הוראה בפ"ע וחלילה לעשות כן בלי יחצו עוד לשני ממלכות ובפרט בעיר קטנה דאין להם כדי ליתן ל"כ"א פרנסה בריח ויהיו מוכרחין לקבל איוה מורה מאן דהו' ואז הרב לא ידע בין ימינו לשמאלו המורה לא ידע בין ימינו לשמאלו וילקה הדין לא כן אם יהי' רק רב אחד היודע להורות ויהי' לו פרנסה בריח ואז יהי' הרב מורה כדת וכהלכה וחלילה לשום אדם להיות מורה בקביעות עד שיהי' לו סמיכה מאת רב מפורסם בזמנו ושיהי' נאמן בלי רציב בסף ושחוד על גקי לא לקח אז יהי' יכול להורות

עצמו שלא יורה שום הוראה והרי הוראה להכשיר ודאי אסור גם הוראה להטריף ג"כ חל האיסור גם בלא"ה מה היו לאפרושי מאיסורא הרי אף אם לא יורה מספיקא פרשי אינשי וממילא מה היו בהוראתו אפרושי מאיסורא גם אף דהוי בכתב כבר כתבתי בחבורי דע"כ מדרבנן ודאי חל אף בכתב כמו בנדר בדבר שאין בו ממש שחל מדרבנן בע"ה ולדידן כ"ע דינם כע"ה כמ"ש שם בש"ע גם התרה אין לו כיון דהוי בשביל טובה שעשה לו ההשחט התחייב כנגדו לכך בודאי הדין עם השוחט :

סי' י"ד. ע"ד שאלתו בשוחט מו"ה יוסף שיש עליו כתב מאנשי העיר להיות

לו חוקה עולמית בעניני השחיטה ואח"כ רצה ר' יוסף לקבל לו מסייע את ר' ישראל על ג' שנים ור' ישראל נתן לו כתב בנדרים ותרמות ובאיסורים שאחר ג' שנים לא ישחוט שם שום דבר בלי רשיון ר' יוסף ואחר כלות ג' שנים נתראה ר' יוסף לקבל עוד את ר' ישראל על ב' שנים וחזר ר' ישראל ונתן לו כתב מחדש כמשפט הראשון ובכלות הב' שנים אינו רוצה ר' יוסף עוד את ר' ישראל להיות שוחט בלי הסכמתו. הגה לדינא יפה כתב ר"מ כי חלילה לר' ישראל לשחוט שם שום דבר הן בהמה והן עוף ואם יעבור וישחוט הוי שחיטתו כגבלה ומי שלא ירצה לשמוע וישחוט אצל ר' ישראל הכלים שלו טרפה וחלילה לאכול אצלו או להשתמש בכליו והשומע לדברי ישכון בטח ושאנן כו' :

סי' מ"ג. ע"ד שאלתו ויובן ממילא מתוך התשובה הגה לדעתי אין בזה

בית מיחוש על השריב ואף ערעור כל דהו אין עליו והנה מה שחתמו בני העיר שאם ישחוט אחד בלי חברו יהי' שחיטתו עליהם כגבלה הנה מצד נדר אין בזה בית מיחוש חדא דהוי בכתב ואת"ל נדר מהני בכתב היינו בלשון בינוני שיכתבו אנחנו מקבלים ולא בלשון עבר שכתבו קבלנו עלינו זה הוי רק לשון הודאה ולשון הודאה אינו לשון נדר ולא מהני הודאה רק בממון ועוד כיון שלא הוי כתב ידן רק חתמו נמי לא מהני בנדר ושבועה כאשר כתבנו כל זה כמנה תשובות ועוד כיון שכתבו להיות אסורה כגבלה הוי מתפס בדבר האסור ולא הוי נמי נדר ועוד שלא כתבו דהבשר יהי' גבלה רק שחיטתו יהי' כגבלה וזה הוי דבר שאין בו ממש ולא חל עליו נדר מן התורה ואין לנו בזה חשש רק דע"כ הוי קהל

כדי שיהי' א' מתירא מחברו ואב ובנו נמנין רק לאחד כי מאה קרובים כחד דמיא וכמה מקהי אקויותא הראשונים למה ע"א נאמן בשחיטה דהוי חזקת איסור א"כ אם באמת לקחו זר כה טוב וכשר ע"פ הדין אבל קרובים הרבה כחד דמיא לכן ודאי דראוי ליקח איש זר מכמה טעמים והאומר דיותר טוב לאכול ספק מלקח פוגמת אחד זה תורה חדשה ואינו אלא טועה ואולי השומע שמע וטעה ואנו אין לנו אלא השי"ם והראשונים שמוכח מדבריהם להיפך לכן שמעו אלי ושמע אליכם ד' ובפרט ההשעה צריכה לכך דימי הרהמים ממשמשין ובאין להלואי וישמע"ה את קולנו ושלחמלאך ויוציאנו מן הגלות המר וצריכין אנחנו לאפושי ברחמים :

סי' ר"ב. שא" ע"ד השוחט הצדק אתו דודאי אם באין קצת בני עיר לשחוט

אצל אחר כדי להרויח פרוטה של השחיטה או מאהבת איש ושנאתו לא מכה חשש איסור יש בזה השגת גבול אבל אם באין לשחוט אצל אחר מכה חשש איסור ואין השוחט דמתא מקובל עליהם מכה חשש איסור לא שייך בזה השגת גבול ואין מאכילין לאדם דבר האסור לו וכן כתבתי בזה בתשובה לק' וזבאריו במהדורא ג' שלי על ח"מ וכתבתי כדברי ר"מ דהיינו דין מלמד ועדיף מיני' ובפרט מה שהרב הצדיק המנוח מוה"ר מאיר ז"ל מפר"ל אסור בודאי ראוי לפרוש ממנו :

סי' י"ג. שא" במורה שנתקשר אם יתנו מגרעות להשריב בשכרו לא

יורה הוא ואם יתנו לו מגרעות לא ישחוט השוי"ב ועתה עשו מגרעות להשריב דעד הנה הי' נוסף הכרכשות גם מן הטרפות ועכשיו אין רוצים ליתן רק מן הכשרות והמורה אינו מקיים את החיוב שלו הנה גוף הדבר מה שנותנין להשריב רק מן הכשרות כבר מקהו אקהיותא כמ"ש ביר"ד סי' ח"י ואף להמקלין שם נראה דהיינו דוקא אם המנהג כך מעולם ליתן רק הכשרות והשוי"ב שנתקבל ידע מזה המנהג ואדעתא דהכי נכנס לכך לא חיישינן דאין זה סברא לומר דנכנס מתחלה ע"ד לעשות ערמה ולהכשיר אבל אם הי' תחלה שם המנהג ליתן גם מן הטרפות וכעת רוצים לגרע משכרו ודאי יש לחשש כיון שמגרעין שכרו יורה לנפשו היתר ויבא להכשיר בכונה ודאי יש למנוע המנהג הזה וכעת נדבר נדון הרב ודאי דבריו נכונים מטעמים שלו ואני מוסיף דהנה זה הוי בכלל כיון שאסור על

שפסלו שחיטת הכל דהוי שחיטתו אסורה כמ"ש בתשובת הרא"ש ובש"ע סי' א' והנה בין כך או כך אין בזה חשש חדא דאפי' הוי חשש נדר דאורייתא מ"מ קי"ל בנדרים סי' רי"ח דבנדרים אין הולכין אחר הלשון רק אחר הכונה וכיון דכת"ר אומר דכל עיקר התקנה הוי מחשש הסכין א"כ אף שבלשונם כתבו שלא ישחוט אדם בלתי חברו לא אזלינן אחר הלשון רק אחר הכונה והכונה הוי רק על בדיקת הסכין והרי כאן כיון שהי' הסכין בדיק משניהם מן היל"ה וגם אחר גמר שחיטת האחד בא השני ובדקו ומצאו יפה אין בזה שום חשש גם הרא"ש והש"ע מיי"ר רק לענין אותה השחיטה שכבר שחט שהיא אסורה ולהבא תליא בזה אם כבר האכיל להם דבר האסור לכך הוי כחשוד לאותו דבר ושוב לא מהני אף אם יסכימו להכשירו להבא אבל אם לא האכיל עדיין איכ' אינו חשוד להאכיל נבלה ובפרט דעשה כן בפירסום והודיע לשוחט השני א"כ ידע דהשוחט יודיע הדבר ולא יאכלו ממנו איכ' לא האכיל דבר איסור גם בדיק בזה כשנגז שסבר שפסגני כדור שבת ושעת הדדוק מותר לו לעשות כן ואם הי' נשאל להרב הי' בעצמו מותרו והוי עכ"פ אומר מותר ואומר מותר שונג ובשונג מותר שחיטתו כמ"ש התב"ש סי' ב' ומה לי שונג אחר או אומר מותר לכך אין בזה חשש כלל ואין עליו ערעור אפי' כל דהו :

סי' מ"ז. שא"ל רתו בנדון השוחטים שמיניהם לתלמידיהם לשחוט כשהם אינן בביתם ועדיין לא נטלו קבלה חנה ח"ו לעשות כן ושחיטתם אסורה כשאין שוחט שנטל קבלה ע"ג. ומ"ש ר"מ איך משכחת לה שיטול קבלה הרי צריך לשחוט לנסותו ל"מ דהכלל כך דכל איסור השחיטה בלי קבלה הוא מטעם חשש אחרוני דאם אין לו קבלה אתי למחלף באיש אשר לא למד הל' שחיטה ואינו אומן ובלי אחרים ע"ג לכך עשו משמרת למשמרת ואסור כל שחיטה בלי קבלה

אך זה אם שחט סתם אבל אם שחט כדי לנסותו ולא אתי למחלף באחר זה מותר אבל מה דלא הוי לנסותו אסור בכל ענין וגם מי הגיד דאתן הדברים ששוחט המה מותרין באכילה ולפ"ה ת"א שוחט לנסותו ואף שחשט יפה מוכרו לנכרי או לכלבים לכך לא יניח לתלמידיו לשחוט כל שלא נטלו קבלה ובפרט שלא בפניו. ואם אין השוחט בביתו לשחוט ע"י נכרי מכת שצריכין לטרפה חס לעשות כן דאין עושין סתורה בנבלות וטרפות : סי' י"ז. שא"ל רתו בשו"ב שהוא אבל ר"ל בתוך זימן אם מותר לשחוט בליכא אחר וכבר ראה בחכמת אדם שמתיר אך לא נ"ל דבריו : תשובה. הנה אם כי בטעמיה יפה השיג ר"מ דודאי אין ראי' ממלאכת יו"ט דהוי מצוה וגם אין ראי' ממשרת הבית דשם עושה בביתו ואינו הולך למק"א משא"כ בשוחט וגם מ"ש דאינו הולך לטייל הרי השמש אסור הטריו לעשות צרכי בהכ"נ וגם אינו לטייל ואם כי דבריו נכונין מ"מ הדין נכון דמותר כיון דעכ"פ הוי דבר האבד הן אם הוי דבר האבד לו או דהוי דבר האבד לאחרים והן אמת דאני אסור דבר האבד בפרהסיא מ"מ בשוחט הוי ממינ' אם שוחט לא יזיה יחיד יעשה באמת בניצנעא שלא יראנו אדם ואם שוחט לרבים שוב י"ל כיון דפרהסיא אסור מטעם חשדא ובשל רבים ליכא חשדא כידוע וידעו כי אם לא הי' דבר האבד לא הי' מניחין אותו לשחוט לכך ליכא חשדא ומותר לשחוט אף בפרהסיא ואין להחמיר בזה במלאת דרבנן א :

סי' י"ה. ע"ד שא"ל בנדון השוחטים שגונבים זה מזה. הנה ודאי לפי הדין הי' יכול ר"מ לפסול שחיטתו לגמרי כי אם השוחט אסור ליקח שכר מן הכשרות יותר מן הטרפות דיש חשש בשביל הנאת ממון להכשיר א"כ נהי דבאינו נוטל יותר ליכא חשש זה היינו באם אין רואין שחשוד אממונא אבל אם רואין דחשוד אממונא

(א) ואחד שאלני תינה אם הוי מטעם תלאכה אבל מה נעשה למ"ש כש"ח בית יעקב שמתוך אכלו לא יביס אל לבו לשחוט ולכדוק הסכין כהונן. הנה דברי הבית יעקב אין גר'אין ור'א"י ק"ת מש"ס סוכה (דף כ"ה ע"ב) אמר רב אבל חייב בסוכה וכו' עד קמ"ל הניח' לער'א דתמיל'א הכ'א הוא דלמטר נפשי' ליבעי לו' ליחזי דעתי' ופרש"י חובה עליו ליישב דעתו למנוה עי"ש וא"כ הי' בשחיטה כיון דהוא חזער נפשי' חובה עליו ליישב דעתו למנוה וכפרס על' להשגל הרגיס ונדל'א יעשה כן ואם נאמר כדברי ר"מ אם אירע לו לשחוט שמכסה ספינתו בים וכו' ונע"כ כתירון הש"ס שם דהו הוי סרד'א דרשות כן הי' כהו וחוקק דוד'א יכוין דעתי' ויסיר ממנו הע"ר ואם אין בידו לכוין דעתו הוא עלמ'ו לא ירצה לשחוט ואני מדבר רק אם הוא רוצה לשחוט אם הוא מותר בזה כתבתי כיון דרוצה לשחוט יודע בנפשו שיכול לכוין דעתו בזה מותר לו לשחוט ואין עליו איסור מכה אכלות וי"ס :

הבנה דבמה חזא לדעתיה ולחדדה עביד אך לפי הנ"ל ה"ל הכונה כך דאי להעביר שמנוניתר הי' לו להעבירה ע"ג היד וא"ל לבוא לידי חיוד ומדהעביר ע"ס דדיקלא מוכח דכוונתו לחדדה ח"ב ואמת וח"ו לומר על כלל ישראל שנכשלים באיסור כזה ובחנם הרעיש ר"מ העולם בזה ושוב ראיתי בחת"ס הביא ג"כ רא"י זו להכשיר ומ"מ העלה להחמיר והנה אם נראה דהצדדים נתעקמו בזה אני מודה דטרפה ואין אני מתיר רק אם נראה הרגשה באצבע שאינו שווה בזה י"ל שהוא מחמת לחלוות בעלמא בזה אני אומר דכשר אם הלך ע"י היד והבן: ס"י ב' במ"ש המחבר בס"י ס"ז סעיף ט' לפיכך חש"ו ששחטו וכר לכאורה הי' נלפענ"ד להינין דוקא אם שחטו לצורך דבר הרשות אבל אם שחטו לחולה כגון שהי' החולה צריך לבשר ולא הי' לו רק בהמה חי' ולא הי' לו מי לשחוט רק החש"ו או שהוצרך לנחור לצורך חולה שיש בו פ"ג ככה"ג כיון דהוי לדבר מצוה הוי נחירתו זו שחיטתו ואסור לשחוט בנו אחרינו ורא"י מ"ש ביומא ס"ד דמשני ס"ס רבא כגון שהי' לו חולה בתוך ביתו ושחט אמו ביוה"כ ופריך וכה"ג מי אסור וכשני דחיותו לצוק לו הוא שחיטתו והרי באמת דחי לצוק גרע אף מנחירה וי' ואעפ"כ כיון דהוי לצורך מצוה עומד במקום שחיטה אי"כ הי"ג אם שחט לצורך חולה ע"י חש"ו או נחור כיון דמצוה קעביד והי"ג הוי מצוה יותר משעיר המשתלח הי"ג נחשב נחירה זו במקום שחיטה וא"ל דש"ה דהוי הכשרו בכך דוקא ואם הי' שוחט לא מהני רק דחי' בזה הוי הדחי' במקום שחיטה כיון דהמצוה הוי דוקא בכך אבל הכא דאין המצוה דוקא נחירה או בחש"ו ואם הי' מוצא לשחוט כראוי לא הי' רשאי לנחור רק כיון דליכא שוחט נחור ומקרי ככה"ג לא הוי הנחירה כשחיטה ז"א דנהי דהכשרו בכך אכתי מנ"ל דעשתה התורה זו כשחיטה ומנ"ל לומר דדעת התורה הוי דדחי' זו יחשב כשחיטה ובע"כ דמסברא ס"ל כיון דמקיים בזה מצוה הוי חשוב ונחשב כשחיטה וכיון דסוף סוף מת הוא ומצד הסברא לולי דגלי קרא דבאוי"ב בעינן שחיטה הוי מסתברא לאסור אף בנתנבלה דסוף סוף המית שניהם ביום אחד רק דגלי קרא דלא תשחטו דבעינן שחיטה אמרינן דלא גלי קרא למעט רק באם נחורו לצורך דבר הרשות אבל אם נחורו והמיתו

ד"ר

אממונא ואיהב ממון של גול דאי דיש לחוש דיבוא להכשיר הטרפה בשביל ממון שיתנו לו ובזמן הזה מאן דחשוד אממונא חשוד על הכל ואף דקיי"ל חשוד על הגנבה לא חשוד על השחיטה הנה זה אינו מוסכם דהרי איכא חד תירוץ דנתן לאחר לשחוט אבל י"ל דחשוד גם על השחיטה ועוד דעתה נשתנו האנשים וכי ח"ו שנאכל משחיטת הגנב וכה"ג כתב הח"י הי"ס ס"י תמ"ח דבזה"ל כולם עובדי להכעיס ניהו לכך מה"ד הי' ראוי לאסורו אך היות כי אין בידנו להעמיד הדת על חלו לכך אם ישבעו בפועל ממש שלא יגנבו יותר זה מזה ואם יגנוב יהי' אסור לו לשחוט לעולם וישבעו כן ע"ד או תיר להם לשחוט ויהי' אהבה ביניהם אך מי שירצה להיות שוחט בלי שבועה יאסור לו שחיטתו לעולם ויהי' נדחה מפרנסתו בלי חשש ופקסוק כלל. ומה שתמה ע"מ ש בטור"ת להוכיח דבדיקת הריאה דרבנן מקרבן תמיד וע"כ שמא הי' שם בדיקת פנים הנה לא עיין בלשון במשנה פ"ג דתמיד בסדר הקרבת התמיד לא זכר כלל שיעשה שום דבר קודם זריקה רק אח"כ וכן עיין בלשון הרמב"ם הל' מעה"ק פ"ו הל"ב ח"ל והמדשן מדשן את הכובא בשעה שזה שוחט את התמיד ואח"כ זורק את הדם זה שקבלו עכ"ל מוכח דאין שום מעשה בין שחיטה לזריקה וי"פ וברור:

ס"י י"ט. שאלתו על השריב המקילין באם אין הסכין טוב
אחר שחיטה שמשפספין על היד ואם נעשה טוב מכשירין השחיטה כידוע שפגם ממש לא יעבור מן היד בשום אופן אם לא על האבן וכל דעובר על היד אינו פגם רק דבוק מאיזה דבר מלמעלה. הנה שאלתי להשריב דפ"ק וכאן נשחטו למאות ולאליפים ואמרו ג"כ שעושין כן ואמרו שאם לא יעשו כן לא יוכשר אחד מני אלף. והנה לדעתי שום בר שכל לא יכחיש זה לומר שצ"י העברה בכשר יתחדד הסכין ויסור הפגימה כי זה דבר נמנע. והנה כעין סמך לדברינו מ"ש הפוסקים בהל' ירט ס"י תקט"ג גבי סכין כהלכה ואין מורין כן ולמה לא כתבו לרבותא ולהעבירה ע"ג יד גמי אין מורין כן ובע"כ דע"ג היד מורין כן לכתחלה דבזה לא שייך לחדדה ובוהו יובן מה דאמרינן בביצה דכ"ח וחיותי' לדעתי' לחדדה עביד נקסבר הלכה ואין מורין כן ולכאורה אין לו

שחוקתאחר השחית' המפרקת ולעניןתקל' ליכא חשש כיון דלאדם אסור' באמת אף בחולין ליכא חשש תקל' ומכ"ש אם נימא דהך איסור דלא לשיא גיסטרא הוי מדרבנן ואף שלמדו מקרא הוי רק אסמכתא בעלמא איש יותר דאיסור זה של אין עושין לה טרפות ליכא חשש איסור דאורייתא רק בדרבנן ואין איסור לגרום טרפות לבהמה רק טרפות דאורייתא לא דרבנן לכך לתקלה ליכא למיחש כיון דעכ"פ אסור מדרבנן ולאיסור דאין גורמין טרפות לבהמה ליכא כיון דמן התורה מותר זה נראה ברור פ"י הסוגיא והן אמת שלשון רש"י ששירש יחתכנה לשנים משמע שהיא עצמה יחתוך לשנים ולא פ"י יחתוך המפרקת לשנים משמע שעל היא עצמה קאי לא על המפרקת דבהם בפרק השוחט נקט רש"י שלא יחתוך המפרקת לשנים וכאן לא נקט לשון מפרקת משמע דעל עצמה קאי אך מלשון שכתב יחתכנה ולא כתב יקרענה לשנים כדרך כל מקום שנקט לשנים לשון קריעה משמע מזה שהינה שדורך שחיתה יעשה כן בסכין כפירושונו בפרט מכה הוכחות הנ"ל מגוף הש"ס למה דוקא מגיסטרא וכנ"ל לכך נראה ברור פ"י הסוגיא כמ"ש ורא"י גדולה דחתם בחתך המפרקת לשנים כנלפענ"ד ברור :

פ"י כ"ב. נדון התקנה של השוחטים, יפה עשה רי"מ לפעול להיות ב' שוחטים בקה' וכשיגיע זמן שקבעו אנשי עירו לקבל עוד שו"ב שני חלילה להשוחט שמכבר לשוחט שום דבר שם עד שיהי' עוד שוחט אחר רק עוף

חלילה ח"ו מותר לו לשחוט ובלא"ה אסור לו לשחוט ואם ישחוט שחיתו אסורה :

ובנדון התקנה בין המוהלים בודאי המוהל הזה ראוי לקונסו כי אף דיש לדון

אם תרם דכתב חל אך חדא דהגריב כתב דחרם חל בודאי בכתב ועוד אף בשבועה כתבנו בניז דעכ"פ מדרבנן הוי שבועה בעיה כמו בנדר בדבר שאין בו ממש ואין כ"ע כע"ה דיינינן כמ"ש בסי' רי"ג לכך בודאי ראוי לקונסו במה דאפשר. ונדון שחקשה על הר"ן בנדרים דף פ"ה שהקשה דלמא ישאל על נדרו ונמצא מתהני מדידי' והקשה רי"מ הרי אם ישאל על נדרו מותרין לגמרי לק"פ דהכונה דאין נוטלין בע"כ דהרי אם לא אסור אסורין ליטול בע"כ וא"כ אין מתהני מדידי' בע"כ דלמא ישאל עליו ח"ס :

לדבר מצוה עובר עליו כאלו שחטו איך היה בשחטו חטו או נחרו לצורך החולה נמי חייבין עליו משום אר"ב ודין זה ברור לדעתי אלא כיון שאין כח' להרש דין כזה נראה דבכ"ה יכסה בלא ברכה דספק ברכות להקל :

פ"י כ"א. במ"ש הרמ"א בסי' כ"ד סע"ה בהג"ה והמנהג להטריף

אמ"י תתן רוב המפרקת וכו' השינו עליו הסרו' והסד' ולדעתי נראה רא"י ברורה מהש"ס דאסור מדינא מע"ז דף ס"ג ע"ב דפריך שם ונשחט' משחית ומשני אתי ב"י לידי תקלה ופריך ולשיא גיסטרא ופ"ש"י יחתכנה לשנים וכו' דלא אתי ב"י לידי תקלה וכו' והנה אין סברא לומר דכוונת הש"ס דלקרע אותה לשנים הגבה וכדומה חדא דא"כ תקשה למה נקט דוקא גיסטרא ולא נקט לנחור אותה או לעקור הסימנים כדאמרינן בעלמא נותר או מעקר או איזה הריגה ומיתה שהורגין הבהמה ובודאי מזה בהו הבהמה יותר מהר מקריעה לשנים והוא מיתה משונה ביותר או דלפ"רן לשחטה בסכין פגום או למעלה ממקום שחיתה וכדומה הרבה שאין מספר למה נקט דוקא גיסטרא ועוד תקשה הרי דעת רש"י שם לעיל טובא תמוס' ב"ע"א ובדף י"א בעת רש"י דאסור לגרום טרפות בידיים לבהמה טהורה וא"כ תקשה עליו מן הש"ס הזה דאם טרפות אסור לגרום לבהמה טהורה מכ"ש נבלה לשיא נבלה ממש ומה פריך הש"ס לשיא גיסטרא הרי אסור לגרום נבלות וטרפות ואף תמוס' שהקשו על רש"י למה לא הקשו ממילא מפורשת כאן לכך נראה דכוונת הש"ס להך גיסטרא האמור ב"פ"ג דחולין והוא בטוסקים כאן. דהיינו לחתוך המפרקת לשנים אחר שחיתה וקאי קושיא זו אלעיל מינה דפריך ונשחט' משחית ומשני דלמא אתי בה לידי תקלה והאה פריך דלאחר שחיתה לשיא גיסטרא ולחתוך המפרקת ואז ליכא חשש תקלה כיון דחתך המפרקת אסורה באכילה אף בחולין ולדעת רש"י ליכא כאן חשש דאין גורמין טרפות לבהמה דזה אין שייך רק כשהבהמה בחי' אסור לגרום לה טרפות אבל כאן כיון שנשחטה חללה בהכשר איך חשוב כמתה ומותר לאכול כבר מבני מע"י וכדומה אי"כ כיון שכבר היא כמתה מותר לו לעשות בבשרה מה שירצה אף לאסור באכילה באיזה איסור שיהי' ולענין הבהמה עצמה הוי כחותך בשר בעלמא מה

מצוה אבל היכא דיש כאן תוס' מצוה לא שייך לומר דגורם ברכה שא"צ דהרי כנגדו מוסיף מצוה ולכך אם יהי' השוחט מכסה יהי' האחד העושה מצוה ואם ממכד לאחרים שנים או שלשה עושין מצות כיסוי א"כ כ"א רוצה לקיים המצוה והוי תוספת מצוה וכבר אחו"ל והביאו רש"י בפ' בחוקותי דאינו דומה יחיד העושה מצוה לרבים העושין מצוה א"כ לא שייך בזה גורם ברכה שא"צ וז"ב לפענ"ד. ומה שרצה ר"מ לחלק דמה שאמרה התורה מי ששחט הוא יכסה היינו דוקא בעוף שלו אבל בעוף של אחר יכול הנותן עוף לומר שהוא יכסה זה אינו נ"ל דהרי הוא מתנה עמש"ב ותנאו בס"ל ואין בידו להתנות כן :

ובגד"ן הפלוגתא של התב"ש והכ"רם אם השוחט יכול לכבד לאחר הכיסוי בתורת שליחות או לא כתבתי בזה בילדותי ויכעת נ"ל בקיצור להכריע כך דבאם העוף של השוחט בעצמו אז הדין כהתב"ש כיון דמצוה בו יותר מבשלוחו אבל אם העוף של אחר הנה חיוב השחיטה על בעל העוף והשוחט הוי רק שליח של בעל העוף א"כ בזה לא שייך לומר מצוה בו יותר מבשלוחו כיון דהוא עצמו רק שליח הוא ולכך נהי' דהתורה אמרה מי ששחט יכסה מ"מ הוי רק שליח ולכך יכול לעשות שליח אחר ובפרט למה דקיי"ל באהע"ז סי' קמ"א דכולהו שלוחי דבעל נגיבו וא"כ ה"נ אף אם יעשה השוחט שליח אחר לכיסוי הוי זה השליח של הכיסוי שלוחו של בעל העוף ומה לי זה או זה לכך יכול לעשות שליח אחר ובזה הוי בתורת שליחות דהרי אף אם השוחט יכסה אין המצוה שלו רק של בעל העוף רק דהשווים הוי שלוחו א"כ יכול לעשות שליח אחר ובוה נמי נסתלק ערעור של ר"מ דגורם ברכה שא"צ דבזה שאני כיון דאף אם השוחט יכסה הוי רק שלוחם וגוף המצוה הוא של המשלחים א"כ אם מחזיר לכ"א את שלו אין זה בכלל גורם ברכה שא"צ ומותר :

סי' כ"ד, ומה ששאל באם השוחט שוחט עופות במקום שאין רשאי לברך שצריך להרחיק אל מקום אחר לברך ברכת השחיטה אם יכול תיכף לברך גם ברכת הכיסוי כדי שלא יצטרך להרחיק פעם ב' מן המקום ששחט ולברך. הנה חס מלהזכיר לעשות כן וראיתו מסי' י"ט דשחיטה אינה הפסק בין הכיסוי זה אינו כלום דהנה ברכה צריד ב' עינינו אחד שלא יהי' הפסק בין הברכה והמצוה

ובגד"ן הש"ב אשר כתב איזה דברי ב"ז אל הרב וחזר ופיסו. ודאי אין עליו חיוב נדוי כלל ומי שגזר עליו נדוי הוא שלא כדת ויכול הש"ב לומר אדרבא ומכ"ש דאין לו העברה מכח זה :

סי' כ"ג, שאלתו ח"ל בעירוב כשהולכין דאין להש"ב לשחוט אצל הבעה"ב בביתם ומכבדים לכ"א לכסות דם השחיט' ולפעמים כשבאים לבית אשר שם שני בעה"ב נוהגין דכ"א חוטף מעט עפר ומניח בצדו והש"ב שוחט את העופות השייכין לזה לתוך עפרו וכן לשני לתוך עפרו אשר הניחו ושניהם מכסים איש את שלו אם רשאים לעשות כן לכי המבואר ביר"ד סי' כ"ח שחט מאה חיות ועופות כיסוי אחד לכלום ואפי' הוי לפניו הרבה לכסות כיסוי אחת לכלום וכא"כ מברך לעצמו : תשובה. הנה בראש כל אני אומר ודאי אם רצו לצאת כל הסכרות ה' אפשר שהש"ב ישחוט של זה ושל זה ואח"כ יכסה אחד ויברך והשני יענה אמן ויכבד אחד להברך לברך גם הרי אחו"ל בברכות גדול העונה יותר מן המברך וא"כ בזה יצאו הכל וכל אחד יכסה שלו. ואף אם לא יעשו כן הנה מצות כיסוי הוא ליתן עפר למטה ועפר למעלה והנה מה דקיי"ל דמי ששחט הוא יכסה היינו שיתן הוא העפר למטה ועפר למעלה אבל כאן כיון דכל בעה"ב נותן הוא העפר למטה א"כ כבר התחיל הוא במצוה והמתחיל במצוה אומרים לו גבור וא"כ עליו לכסות גם למעלה ואין על השוחט איסור גורם ברכה שא"צ ואם הוי בזה גרם ברכה שא"צ הבעה"ב המתחילין ליתן עפר למטה הם הגורמין כן לא השוחט זה חדא. ולולי כל זה נראה דאין זה חשש גורם ברכה שא"צ והנה מ"ש ר"מ בפתח דבריו ראי' מהל' בהמ"ד דקיי"ל דיכולין לחלק הנה חוץ מ"ש ר"מ משם דמה דקיי"ל דאסור לגרום ברכה שא"צ היינו באם ליכא שומע כלל אבל כאן כיון דהיוצאים בברכת אחד צריכין לשמוע כל הברכות ולענות אמן והנה שומע הוי כעונה וכמ"ש רש"י בסוכה דגם באמצע תפלת י"ח יעשה כן וא"כ אף אם יוצאים בברכת א"ה הוי כאלו בירך כ"א לעצמו א"כ אף כשחולקים אין כאן גרמות ברכה שא"צ. והנה חוץ זה נראה דאין בזה חשש גרמות ברכה שא"צ דכלל זה הוי רק אם הגרמא הוי ברכה יתירא לבד אבל אין בו תוספת

להמצוה והשנית הוי להיות סמוך לעשייתן להיות עובר לעשייתן אבל לא עובר דעובר ולכך אם מברך עתה על הכיסוי דהוי סמוך לעשייתן רק מחשש הפסק בזה קיי"ל דהשחיטה אינה הפסק בין הכיסוי להכיסוי אבל אם יברך קודם השחיטה על הכיסוי שיהי' אחר שחיטה נהי דאינו הפסק אך עכ"פ אינו סמוך לעשייתו והוי עובר דעובר ולא מהני כיון דעתה אינו מברך על הכיסוי מיד רק תחלה ישחוט ח"ב ונכון :

סי' כ"ד. נשאלתי בתרנגולת שנמצא בהקנה מוח תחוב לחוץ מעבר לעבר וקצת מוח תחוב לחוץ. והוריתי להיתר והיינו דנהי דרוב הנבלעים דרך הוושט היינו אם לא נמצא בקנה ממש אף דנמצא סמוך לקנה מ"מ קיי"ל רוב וקרוב הולכין אחר"ר ואמרינן דדרך הוושט בא כמ"ש הפמ"ג בכמה דוכתא אבל היכא דנמצא בתוך הקנה הרי הוי מקומו ממש וכבר כתב הסמ"ע סי' רנ"ט וכן המפורשים בשם הרמב"ן ס"ב דב"ב דהיכא דהוי מקומו ממש הוי קרוב עדיף אי"כ ה"ג אולינן בתר מקומו דנמצא בקנה ואמרינן דבלעו בקנה וממנו נתחב לחוץ וקנה נקיבתו ברובו ואין לחוש שמה עשה נקב בוושט ז"א דהרי בעצם הנמצא על הריאה חולקין הרבה על הטריו"ב בסי' ל"ט וסי"ל דכשר ולא חיישינן לנקיבת אברים הפנימים ולא חיישינן לזה רק אם הוי קוץ שמכה בכח והביאו רא"י מנשבר הצלע ויש בו עיקוץ דאין חוששין לנקיבת הריאה ואברים הפנימים עיי"ש בפמ"ג במשבצות ס"ס ל"ט ואי"כ ה"ג עיי' המחט כיון דתלינן שנבלע בקנה ומשם אינו יוצא כח לא גרע מנשבר הצלע או עצם הנמצא על הריאה דלא חיישינן לנקובה ואינו דומה למ"ש הפמ"ג שם דאינו דומה למחט הנמצא בריאה דחיישינן מכה דשם יש כח הדוחה עיי"ש תדא די"ל דבקנה ליכא כח הדוחה כיון דאין דרכו להיות נבלע בו דבר אין שם כח הדוחה ואף אם יש שם כח הדוחה מ"מ כח הדוחה לא מהני רק לגבי עצמו כיון דהוי מונח בו ואין זה מגוף הריאה ואינו שייך לו כח הדוחה דוחה אותו לחוץ וכיון דסופו לינקב ולצאת חיישינן שמה כבר ניקב זה לגבי גוף הריאה אבל כאן דלנקיבת הקנה אין לחוש דמסיקתו ברובו רק לחוש לנקיבת הוושט אין כח של הקנה מכריח להיות ניקב הוושט ואפשר לו לצאת בלי נקיבת הוושט או מצד אחר שאין שם נושט ואין סופו לנקוב

הוושט כודאי לכך אין לחוש בזה לניקב הוושט והוריתי להיתר. שוב ראיתי רא"י לדין ה"ג כש"ך סי' מ"א ס"ק ח' בשם הרשב"א והעט"ז שם מפורש כיצא בזה ממש ואף דהש"ך מביא דהרש"ל חולק מ"מ הביא שם דרוב המתירין. ולפכ"ש מסתבר טעמיהו כנ"ל. ומ"ש הרמ"א בסי' ל"ג סעיף ט' דאם הוי ספק דלמא עיי' קוץ טרפה היינו בקוץ הבא מבחוץ דבזה כיון דאין לפנינו קוץ בקנה בפנים לא תלינן בבליעה דבזה שוב אולינן בתר רובא דרוב הנבלעים הוי בוושט לכך בעי"כ אם הוי עיי' הקוץ הוי מבחוץ ומבחוץ הוי בכח וחיישינן לנקיבת הוושט ח"ב ונכון ומה דלא תלינן במחט ובליעה היינו מהי"ט גופו כיון דרוב הנבלעים דרך הוושט וכאן לא נמצא קוץ מבפנים לומר דהוי מקומו ממש לכך לא תלינן רק או בוושט או בחוץ אבל אם נמצא בפנים עדיף דהוי מקומו ממש ולא אולינן בתר רובא ותלינן דהוי דרך בליעה ולא בכח ודוק :

סי' כ"ו. שאלתי בגדון נוצת העוף (בראשו) הנה כך אני מורה ושכח העור דבוק אל העצם או אני מטריפו דוק ותשכח דאז הוי סימן דהעצם הוי נשתנה מראיתו והוא בלאה כמו בצרר הדם וסביבותיו יש כמה נקבים כמעט כשיעור איסור בבהמה גם ניכר דהוא מחמת מכה כיון דצצרר הדם ונשתנה גם מדביקת העור בעצם ניכר כן דהוי מחמת מכה אבל אם אין העור דבוק בעצם או העצם לבן ואין בו חרבה נקבים בזה אני מכשירו וכן דאוי להורות : **סי' כ"ז. שאלתי** באופן אחר. לענין הטשיבים בעופות אני מטריף אם אני רואה שהעצם המוח גבוה שם והעור דבוק בו או בלי בדיקה כבר אני מובטח שיש שם נקבים והוי בו נקבים אפילו לצורך שיעור איסור בבהמה גם ניכר דהוי מחמת חולי דהמראה שם בלאה ולא לבן והוא טרפה בפשיטות וא"צ אפי' בדיקה :

סי' כ"ח. שאלתי מקיף לעשנוב שאירע ששחח השורב שני כבשים אצל איש אחד והי' באחד משני הכבשים ב' וורדות בימין במקום הורדא ולא הי' ששורש והא' הייתה הפוכה והטריף השורב רק שאמר דרך צחוק לבעל הכבשים אתה גנב ואביך גנב יש בכבש ב' כבשים ואתם טרפה ואחי"כ נתק הורדא כדרך שעושין

שעשין בכשרות וטעו כל העומדים וגם בעל הכבשים וסברו שכשר ומכרו הב' כבשים בחזקת כשר ואחר ח' ימים שחט ג"כ הבעה"ב אצל השור"ב הנ"ל והסית לפי תומה שהאחד הי' טרפה והלכו להרב והכשיר הרב את הכלים וגם הבשר שהי' עדיין עוד בעת השאלה מחמת שהשור"ב אמר לו שהי' שניהם שוין והכשיר ע"פ הוראת מקצת אחרונים שמכשירים בשניהם שוין באחת הפוכה בהפ"ם הוראה זו תמוה דמי יודע אם הי' שוין עכ"ת"ד :

תשובה. מ"ש ר"מ לחוש דלמא לא היו שוין ובהמה בחזקת איסור עומדת בזה טעה דספק זה הוי בטרפות ולא בעסקי שחיטה ודוק לענין ספק בשחיטה הוי בחזקת איסור עומדת אבל אם נשחטה רק לענין ספק בטרפות הוי בחזקת היתר ובשביל מה שאמר הוא בפיו שהיא טרפ' לא יצאה מחזקת היתר ובפרט שלא אמר שהטריפה מחמת שאינן שוין והגדולה הפוכה רק שאמר סתם טרפה והיינו דהחמיר כדעת המחמירין בשוין אי"כ בשביל זה לא יצאה מחזקת היתר לומר דמן הסתם הוי שוין ולסמוך על המתירין בשוין ולא גרע זה מדין מבואר בסי' ל"ט מאחד ואמר בגב ואחד ואמר בחיתוך דמעמידין הבהמה בחזקת היתר והרי בכ"א האומר תחלה לא אסרינן לה רק מטעם דהראשון הוי כשנים כמ"ש הש"ך והט"ו ולמ"ל הך טעמא ולהביא רא"י מיבמות הרי בלא זה כיון דאסרה הראשון הרי"ל בחזקת טרפה ולא שייך לומר אוקמהו אחזקת היתר ובע"כ דאף דאסרה הראשון לא נחשב חזקת טרפה ולא יצאה מחזקת היתר ואם לא הי' הראשון כשנים הי' מתירין אותה רק כיון דהראשון נחשב כשנים אין דבריו של אחד במקום ב' אי"כ תינח התם דאומר להדיא דהוי בגב והוי טרפה ודאי לפי דבריו רק שהכחישו השני בזה שייך לומר דהראשון כב' אבל בני"ד נהי שאמר שהוא טרפה אין זה ראי' דלא הוי שוין דיי"ד דהחמיר כדעת המחמירין לכן יכול לומר אח"כ שהיו שוין וע"א נאמן באיסורין והדרינן לחזקת היתר ובפרט כיון דליכא הכחשה לא בעינן חזקת היתר רק כיון דעכ"פ חזקת איסור ליכא נאמן ע"א. ומ"ש ר"מ דמי יודע אם היו שוין אין לדקדק אחר עדות העד בפרט במלאת דרמאי עלי' לדקדק ובקי הוא בכך והרי שם בסי' ל"ט באחד אומר בגב כו' נימא פי יודע אם כיונו המקום והרי במשהו אם נוטה

לגב טרפה בע"כ דלא אמרינן כן אך הוראת הרב תמוה איך הכשיר דבר כזה חזא דדעת המתירין בשוה לא ראיתי ואם ימצא כן באיזה ספר מיקל ראשו נגד הש"ך והתב"ש והפרי תבואה והפמ"ג והלב"ש שכולם מטריטין בשוין ובפרט להיתר הבשר שישנו עדיין בפרט אחר שכבר הורה לאיסור והרי קיי"ל בכה"ג דקם דינא בטעה בשיקול הדעת ומכ"ש אם הורה כדעת רוב הפוסקים איך יכול לחזור ולהתיר אחר שכבר נעשה כחדא עיין בהנהגת א"ה סי' רמ"ב ואף שאו לא אמר בהדיא שהיא טרפה מ"מ הרי אח"כ אמר לבעה"ב שהי' טרפה תחלה הוראתו או כיון דעדיין הי' הבשר בעין ואיך הכשיר הבשר הנשאר אחר שאמר השוחט שהוא טרפה ועוד טעה הרב בדבר פשוט דהמתירין לא התירו רק ביש להם שורש אחד אבל באין להם שורש אחד אף אם אחת הפוכה הן הגדולה הן הקטנה הכל טרפה וכמפורש בש"ך ותב"ש וכל האחרונים והרי כאן לא הי' להם שורש אחד וטרפה בכל ענין ומה ענין שוין או אין שוין לכאן לכך ודאי להבשר טרפה גמורה והכלים טרפה :

ונדון השו"ב ראוי להעבירו כיון דאמר דרך צחוק אתם טרפה ולא אמר דהכבש טרפה ועשה מדין של ישראל ומנפשותם צחוק והיתול ובפרט דמעשיו מוכיחין עליו שלש הורדא ויודע דאין מנהגן של השר"ב לעשות כן רק בכשרים ולא בטרפות וא"כ עשה בו מנהג כשרה והוי מעשיו מוכיחין עליו שרצה להאכיל טרפות והיכי דמעשיו מוכיחין עליו מעבירין אותו כמ"כ כעין זה בסי' י"ח סעיף י"ט והתם לא עשה איסור כי"כ כמו הכא דכבר נודע לו שהוא טרפה ועשה כן לכן חייב העברה ואסור לאכול משחיטתו לכל י"ש. שוב נודע דהמעש' לא הי' כן והי' בשורש אחד גם ההפוכה לא הי' לה כ"ס ובזה יפה דיבר הלב"ש דבזה י"ל אף בשוין הוי כשרה דניכר בזה היתר לכן כדון הכשירה הרב בהפ"ם :

סי' כ"מ. ש"א בגדון חסר מקצת הורדא ובדין ווארצלין שנמצא נקב תחתם הנה אני כתבתי בתשובתי להיתר בזה :

סי' ל"ו. ש"א בריאה שהי' עלי' בשר בלוי ותחת הבשר בלוי נמצא באובא האמצעית של ימין באמצע בליטה אחת יתיר מטי"ד והורה להטריף. הנה האמת הוא דכשר כן אין זה בכלל

בכלל יותרת רק כלשון הרמ"א בסי' ל"ה ס"ה בהג"ה וז"ל ולא מקרי יותרת אלא כשיש לה צורת אונא אבל אם נמצא ע"ג הריאה מקום גבוה רחב למטה ועב למעלה ואינו חד בראשו נקרא גבשושית וכשרה ולכן אם הי' נדודי' כלשון הרמ"א הג"ל ודאי אין לו דין יותרת וכן מדברי הט"ו ס"ס ל"ה שהביא הט"ו בשם הבי"ח יש להוכיח היפך מדברי ר"מ כי כונתם ב"מ"ש שאין לו תואר ורד היינו שאינו חד בראשו ג"כ דאם הי' חד בראשו הי' לו תואר ורד וכל ראיותיו אינן ראוי' להכל הכונה אם הוא חד בראשו ודומה לאונא אבל אם הוא עגול בראשו הוי' רק גבשושית וכשרה ח"פ:

ס"ו ל"א. מ"ד שכתב בענין סרסא מריאה לדופן ונמצא מורגא הנה בשאלתו הראשונה לא הי' כתוב שהיתה סרוכה לדופן רק כעת חידש ר"מ בזה והנה בענין כזה אני מודה לו דתלינן במורגא ונקט כללא זו בידך אם הריאה סרוכה לדופן באופן דע"פ דברי המחבר בסי' ל"ט הי' כשר ל"כך נהי' דאנחנו מחמירין כדעת הרמ"א מ"מ בזה יש להקל אם נמצא נקב בריאה והי' שם מורגא או סמוך לה אבל אם הוי' באופן שגם לדעת הש"ע הוי' טרפה בנסרך לדופן או הדין כמ"ש לו תחלה אבל בנסרך לדופן באופן שהמחבר מכשירו יש להקל בנמצא מורגא מכמה טעמים שכתב ר"מ ויותר אין להאריך:

ס"י ל"ב. שא' מהרב מ"ה מיכ"ל תומר מק' קאלנא בריאה אחת שהי' עלי'

בשר בלוי וכאשר הסיר השריב הבשר בלוי התחילה להזיע סיפת דמים דקים מאד ואח"כ הרגיש השריב כי עדיין לא הוסר הבשר בלוי מכל וכל וקלף עוד קרום דק מעל הריאה ונראה שני הקרומים שלמים וימים ולא נראה עוד שום זיעת דם כלל והי' הפ"ם והכשרנו אותה אחר הנפית' והבדיק' כראוי: **תשובה.** ודאי כדיון הורה להכשיר כי הנה בגוף הדין של ה"ש כתבתי בחבורי טוטרוד מהד"ק להכשיר עיי"ש כי טוב הוא בעוה"י מיהו בנידוף אף להבית אפרים היא כשרה דהוא לא החמיר רק ביוצא הדם מגוף קרומי הריאה אבל כאן הדם יצא מן העור של הבשר בלוי הנשאר בזה אף לדעתו היא כשרה דבזה א"צ להטעם דמויעה היא בא רק אף אם הוי' מן הבשר בלוי מה בכך אם הבשר בלוי הוא מנוקב כיון דהריאה גופה שלימה ודאי

כשרה לכ"ע והמעצער ראוי לגערו בנוימה ועל"י יערה רוח הבורא:

ס"י ל"ג. מ"ה ששאל על הוראתי בבשר בלוי ונגלד פורחא והי' מבצבץ והתרתי מכת דתלינן בידא דטבתא (עיין טוטרוד מהד"ת חש' צ"ג) דהעביר ידו בכח והקשה הרי בנגלד פירתא הבדיקה מעכבת בדיעבד וא"כ בבצבץ איך אפשר להכשירו. הנה מזה לא תברא דנהי דקיי"ל בנגלד פורתא מעכב הבדיקה אפילו בדיעבד היינו רק בגאבד בלי בדיקה דאו לא נחשב באונס לכך הבדיקה מעכב אבל היכא דאינו יכול לבדוק מכת דנעשה נקב במשמוש היכא זה הוי' באונס ממש ומותר בדיעבד בלי בדיקה וכיוצא בזה מחלק הש"ך בסי' ל"ט לענין נאבדה הריאה והי"נ הוי' כעין זה וגם אינו דומה ל"מ"ש אני בטוטרוד ס"י ק"ג דהתם אם הקליפה הוי' בחוץ זה גרע טפי משא"כ בסי' צ"ג בזה הוי' באונס ממש ומותר בדיעבד. ובוה מיושב גם קושייתו על ה"ל"ש ועל דברינו בסי' תורת הובח דוכנתנו היכא דא"א לבדוק שלא בפשיעתו רק העיכוב הוי' ממילא ודאי אינו מעכב בדיעבד והיכא דהעיכוב הוי' ממילא להיות חייב להסיר את העיכוב זה אינו מחוייב כיון דלפנינו עתה א"א לבדוק שלא בפשיעתו אבל היכא כשהי' לפנינו הי' אפשר לבדוק דזה הוי' כעין פשיעה זה מעכב בדיעבד ג"כ וא"ש: **ס"י ל"ד.** (א) ע"ד שאלתו בדין אם הי' על הריאה בשר בלוי וקלפתה

ויצא ממנו זיעת דם: **תשובה.** הנה אני אומר בקיצור מ"ש בזה דאם לא בדקה וראו שאינו מבצבץ ותיכף התחיל להזיע דם טרפה אבל אם בדקה וראו שאינו מבצבץ ואח"כ התחיל להזיע אז כשרה אך אם עדיין הריאה לפנינו ובדקו אח"כ שנית אם גם אחר הזיעת דם אינו מבצבץ אז כשרה אבל אם יראו דעתה הוא מבצבץ טרפה כן העליתי לדינא בחבורי ליריד מהורא הי' ס"י קצ"ו: (ב) **נ"מ** שחמה על הרמב"ם הובא ביריד ס"י ל"ג בניטל לחי העליון טרפה ותמה מן הש"ס דחולין וביריד ס"י ע"ט באם פיו חתך בודק ברגליו ומוכה שהיא טהורה והרי ניטל לחי העליון ג"כ. הנה זה ל"ק"מ מכמה טעמי' אחד דיי"ל אם ימצא עוד בהמה כזו א"צ לבדוק עוד בפי' כיון דכבר בדק בזה ומצאה טהורה א"צ לבדוק עוד בשני' וידע דמין זה טהור ועוד ני"מ אם התרו בו משום טומאה אינו לוקה דאין בו איסור טמאה רק טרפה

וכשמסירין היד היתה יוצאת למעלה ואין יודעים אם לדמות אותו ליתרת מגבה או לפיצול מגבה וסי' מובהק שהי' יתרת מגבה דהיינו שהי' לו סמפון מיוחד לא הי' בודקין אם יש לו סמפון או לא כי כשהי' נופחין הריאה הי' היתרת הנ"ל עולה בנפיחה חכף ושאר הריאה שסביביו לא עלה בנפיחה אלא אחר זמן מועט ויתרת כזו שמונח בהגומא בהנחת היד מה דינו כי כפי המבואר בפוסקים אין לו היתר אפי' אם נדון אותו לפיצול מגבה ג"כ אין לה היתר לפיצול כזו עפ"י הראש אפרים סי' ל"ה סי"ק נ"ב וגם כאן הוי ריעותא אחרת שהי' צד הפירוד לצד השרדה אין מועיל הנחת המבואר כשהפיצול לצד השרדה אין מועיל הנחת היד אלא צריך הבחנת הדעת וכאן לא הי' אפשר להבחין: תשובה. הנה מה שרוצה להוכיח דהוי יתרת מכה שהי' לו סמפון ואי' אם הי' לו סמפון רק מכה דעולה בנפיחה תחלה מזה מוכיח שהי' לו סמפון ולדידי אין מזה ראי' דאטו ההכרח שהיתרת הי' לו סמפון הרי יתכן שיהי' יתרת ומ"מ היא כשאר בשר הריאה ומה שעלה תחלה בנפיחה יתכן להיות מתחת שהפיצול הי' בשר דק הרגיש יותר בהנפיחה אבל שאר בשר הריאה שעב לא הרגיש בנפיחה מיד ואין מזה הכרח. והנה כיון דכשמניח היד בנחת הוא בגומא כשרה ואף דבבית אפרים סי' ל"ה מחמיר בזה אם אחר הנחת יד בנחת אם כשמסלק ידו הוא יוצא וצריך לחזור ולהניח יד בנחת כיון שכותב רק מסבא דנפשי אחר הסליחה אין גראין דבריו כיון דעיקר ההיתר מה דמהני הנחת יד בנחת עליו דאמרינן כמו כן הצלעות המונחין עליו יחזירו אותו לגומא וא"כ כאן כיון דאם יניח היד בנחת עליו כל היום לא יצא לחוץ והרי הצלעות מונחין תמיד עליו והם כמו היד וכל זמן שהי' מונח עליו אינו יוצא וא"כ אין כאן חשש חיוכך בצלעות ח"ב ההכשיר. ומה שחשש מדברי התב"ש דאם הפירוד נגד השרדה צריך הבחנת דעת ואם א"א להבחין יש להטריף. הנה מדלא כתב בקיצור טרפה משמע דאין ברור לו שטרפה ורק לדעתא דנפשי' כותב דיש להטריף ולדעת' אם א"א להבחין כשרה לא מבעיא אם כל העולם לא ידעו להבחין ודאי דכשרה דספק לכל העולם לא נחשב כחסרון ידיעה ואף דב"ש באהע"ז ט"ס קני' חולק עליו מ"מ כב"ג יש לסמוך על הט"ו. ועי' דאף אם לא הי'

או נ"מ אם נפל מעט מבהכה זו ומעט מבהמה טרפה או כיון דהוי איסורין שנים זה מצטרף לבטל את זה וזה מצטרף לבטל את זה אבל אם הוי איסור אחד או הם מצטרפין יחד לאסור ההיתר זה ברור בסבא:

סי' ל"ה. מה ששאל עמ"ש הפמ"ג בסי' ל"ו בשמ"ד סי"ק י"א בבי' בועי דסמיכי אף דהוי מראה ריאה עליהם טרפה וזר"ם רוצה להלוק עליו. הדין עם הפמ"ג דאינו דומה לחסרון בשנים דשם אינו בולט לחוץ גם יש בהם מוגלא או זה גורם או שאחד ינקוב את חברו או לעשות נקבים ביניהם ו"ס. ומה שרצה להביא ראי' להט"ו ביריד סי' פ"ב דצפור דרו"ר הוא מהור מביאה דף כ"ה דקאמר ר"כ דצפור דרו"ר צריך ל"קשרה וכו' כמדומה לי דכחבורי בגדי ירט הערותי בזה וכעת נראה דאין ראי' זו כלום דהרי קיי"ל מוקצה אפי' בטלטול אסור וא"כ י"ל דמייירי שרצה לטלטל אותו לשחק בו התינוקת וכדומה דגם זה אסור במוקצה וצריך זימן:

סי' ל"ו. מ"ש בנדון בועה על הריאה ונגלד העור הפנימול. ודאי כשרה אם לא נגלד עור החיצון גם בבעה שבדקין אם בחוץ העור שלם ויפה ודאי כשרה: ובנדון בועה בעופות אני מטיף כל בועה בריאה של עופות בין גדולה או קטנה כיון דהריאה דקה אולי הוי מעל"ע או במקום סמפנות וזה תמיד אני מטיף:

סי' ל"ז. עי' הריאה שהי' בועה מעבר לעבר ומצד אחד היתה בולטת ומצד השני היתה שוה להריאה. הנה יפה הטריף כיון דשם בועה עלה וכל הטעם שמא נימוחו הסמפנות שייך בזה כיון דהוי מעבר לעבר ואין לסמוך בזה על השוחטים וכו':

סי' ל"ח. שאלתו שאירע בריאה באונא הימנית למעלה על

הערוגה כעין יתרת והיתרת נתעקם למעלה והעיקום עצמו הי' כס"ד בפרק אמצעי של אנדל הרחוב הוי כצפורן אנדל בינוני אלא שהיתרת הנ"ל הי' כשוכב בגומא וגומא כזו יש ברוב ריאות ואששר בכל ריאות כי בין אונא עליונה ובין אמצעית למעלה בערוגה במקום השלם יש גומא כזו גם היתרת הנ"ל הי' קצר מהגומא והיתרת זה נכנס בגומא כי הי' רק בהנחת היד בנחת

הי' ספק לפני העולם מהני בזה מה דאין בידנו להבחין דאינו דומה למה דקיי"ל דספק בחסרון ידיעה אינו ספק התם מיירי דיש ריעותא לפנינו שנפל איסור להיתר וכמו דאיתא בעין זה ברפ"ב דכתובות התם שור שחוט לפניך וכו' כן הג"ה היכי דהוי כבר ריעותא והוי שור שחוט בזה לא מהני ספק בחסרון ידיעה גם התם ליכא חזקת כשרות כיון דאיתרע שנפל בו דבר האוסר משא"כ בזה אף ביתרת הוי רק חשש שטופו להתפרק ויהי' טרפה ונדון ע"ש טופו אבל עתה עדיין לא נתפרק וליכא טרפות לפנינו גם הוי חזקת כשרות דנשחטה הותרה לכן מהני אף ספק בחסרון. והנה אף אם הי' יתרת מהני באופן הג"ל וכן נראה מלשון הרמ"א סי' ל"ה סעיף ה' שכתב וכן אם נמצא אונא על הריאה וגומא תחתיו ומדלא כתב פיצול רק אונא מוכח דאף אם הי' יתרת מהני בזה וכן מ"ש בסוף דבריו שכתב ומאחר שיש גומא תחתיו לגוף בו אינו עתיד להתפרק כשאר יתרת וכשרה מוכח דאף אם הוי יתרת הדין כן דאין לומר דהכונה דאינו עתיד להתפרק כשאר יתרת דחיישינן בו דעתיד להתפרק דו"א דאם הוי הכונה כן הוי לשון כשאר מיותר רק הול"ל ואינו עתיד להתפרק כיתרת בע"כ הכונה כשאר יתרת שאינו מגבה דכשרה כן הג"ה בזה ומוכח מלשון זה דאף אם הוי יתרת נמי כשר בכה"ג ולכן ג"ל להכשיר בהפ"מ מיהו באין הפ"מ ודאי ראוי להחמיר כהתב"ש וראש אפרים:

סי' ל"ט. מה ששאל בריאה של עגלים ונדיים שהי' האונא חתוכה שהי' בה חתך רק לא מעבר לעבר ומאותו חתך הי' יוצא סרכא מחיתוך לגב וכו'. הנה לדעתי ודאי טרפה דהוי שלא כסדרן דבתר השתא אזלינן כיון דעכשיו הוא חתוך טופו להתפרק ובסרכא אין הדבר תלוי באי הי' כן בכל הריאות רק בתר המקום דאם הוי באותו אונא עצמה דאינו נפרד דאין טופו להתפרק אבל כל דהוי חתוך דרכו של הצדדים להיות נפרד זה מזה וטופו להתפרק ובפרט דחיתוך שאין דרכו בכך מורה על חילוי ויש ראי' דהוי בו נקב ג"כ ומוזה בא הסרכא ובפרט בגדיים וטלאים דאין דרך להיות בהם סרכות וכשיש סרכא דאי הוי סרכא גמורה א"כ הג"ה בזה ומכאן מצינו בזה דהוי וטרפה כנ"ל בזה דהוי

סי' מ'. שא' בנמצא נקב בריאה במקום שיש לתלות בידא דטבחא
אלא שיש הכחשה בין הבודקים אחד אומר שמראה הנקב כמראה ותמונה נקב הנעשה ביד הטבח ואחד אומר שמראה הנקב הוי כמראה נקבי מורנא וכיון דהוי רק נקב אחד ואין כאן מורנא טרפה. הנה מ"ש דרק להחמיר שומעין להבודק שאינו מידא דטבחא אבל אין מאמינים לו להקל שמכיר שהוי ממורנא ואם כי לפי האמת יפה אמר דלהקל אין שומעין לו ואני אבאר בטעמא דדלמא טועה בדמיונות אך בלא"ה כאן א"ש דהרי אינו אומר שמכיר שהוא ממורנא דלאחר שחייטה רק אומר סתם דהוי מנקבין מורנא. גם באמת אטו נקבי המורנא שפירש לאחר שחייטה אטו יש לו דמיון אחר מאם הי' עושה מחיים זה ודאי אינו דהנקבים הם שוין מחיים כמו לאחר שחייטה רק אם נמצא מורנא לפנינו תולין דאחר שחייטה פירש אבל אם נמצא מורנא יש לחוש שמא מחיים נעשה. והנה לדמותו דלמא אומר כסדרן היתה וכו' לכאורה יפה כתב דהתם כיון דאין הריאה לפנינו הוי כנאבדה הריאה דכשרה אבל הכא הריאה לפנינו וראינו בו נקב מיהו לדינא מ"מ דומה להתם והכלל כך הוא דאם הוי הענין באופן שאם לא הי' בודק לפנינו ואנחנו ראינו נקב בריאה אם מעצמנו הי' היתר לומר דנעשה בידא דטבחא אז כשרה הבהמה דסלק עד כנגד עד והוי כלא הי' שום עדות לפנינו ותלינן אנו בידא דטבחא אבל אם הי' בענין דאם לא הוי הבודקים לפנינו לא הוי מקום לתלות בידא דטבחא או ודאי לו יהא דסלק עד נגד עד והוי כמאן דליתא נמי טרפה מיהו ג"ל צד להקל כיון דקיי"ל בכל דוכתא אין ספק מוציא מידי ודאי א"כ הג"ה זה שאומר דהוי מטבחא הוי כולו להיתרא אבל זה דאומר דהוי מנקבי המורנא נהי דבלא נמצא מורנא וגם הוי רק חד נקב אין תולין להקל מ"מ ואי טרפה דהוי מ"מ יכול להיות דהוי ממורנא ואחר שחייטה ונאבד המורנא רק כיון דליכא הוכחה ומצוי להקלה חיישינן לחומרא אבל מ"מ מידי ספקא לא יצאה אולי אעפ"כ הוי ממורנא דלאחר שחייטה ולכך כיון דלפי עד זה הוי רק ספק טרפה ולפי השני הוי ודאי כשרה אין ספק מוציא מידי ודאי וע"כ לא הוצרכו המוסקים בע"א שלא כסדרן דכשרה מטעם דהוי כנאבדה הריאה רק בסרכא

קיימינגן בנקב שהוא עגול וזה יעיד החוש שמנקב משוך ע"י יציאת הצואה לא יהי' נעשה עגול בשום אופן ועוד דרוקא חד תלי' תלינגן בידא דטבחא בסכין אבל לא בא' הצואה נותרת לומר להנקב נעשה בסכין ואח"כ ע"י יציאת נותרת תרתי לא בקלינגן וגם הרי בנקב עגול כתבו הכל דודאי מחייב נעשה ולא תלינגן בשום תלי' וא"כ נהי דבידא דטבחא תלינגן היינו רק קולא זו ולא להוסיף לתלוז עוד ע"י הצואה שנותרת ולכן אין חלוקה ג"ל כלל :

*סי' מ"ג. מ"ג. מ"ג. שנוהגין בסביבות שלו לכקך בעגלים אף בתוך אף שנהי' שאמרים פשנתבדל השער היה גדול. הגה זה ישתקע ולא יאמר והוא טרפה והעושה כן מאכיל טרפות לישראל :

סי' מ"ד. שאלתו בדבר הלכה למעשה ומצוי בכל יום כמו סרכות בבהמה ובבולגו נמצאות בעופות שלהן מלא בעוהות סמוכין ושפולי וכו'. הגה המכשירין המה מאכילין טרפות והוא טרפה בודאי לא מבעיא בסמיכי או בשפולי דטרפה דלא עדיפי מבהמה וכמ"ש גם ר"מ מדברי הפמ"ג גם אף שלא בשפולי ולא סמיכי אף בועה אחת טרפה בעוף ועיין ר"מ בחבורי טוטר"ד מה"ת סי' ס"ז מ"ש בזה שם באריכות בטעמו עיי"ש א :

סי' מ"ה. נסתפקתי בחבורי טוטר"ד מה"ת בהשמטות תשובה פ' מה דקיי"ל דביתר מחסרון רביעית טרפה אם הוי דוקא שהחסרון יהי' ביהוד או אפשר דאף בכמה מקומות נמי אם יש בכלום מצטרף ליתר מרביעית טרפה והנה הגודל שהתב"ש סי' ל"ו סעיף כ' כתב שהוא כשר. והנה אמת שכן הוא שם רק כיון שהוא לא כתב רא"י רק מה שנראה לו שפיר כתבתי אני להסתפק אך קצת ראיתי שיש רא"י להכשיר מקושיית הטרי"ו בס"י ל"ו על הך דעה ולפי הנ"ל יהי' איש דהש"ס קאמר דעד רביעית כשר אפי' הוי במקום אחד

כיון דכתבו הפוסקים דאין סרכא בלי נקב לכך נחשב כולו לאיסורא והוי כרודאי ודאי אבל בזה י"ל דלפי דברי המחמיר הוי רק ספק אין ספק מוציא מידי ודאי ולכן נראה היכי דהוי הפ"מ או צורך שבת יש להקל :

*סי' מ"א. אשר שאל בדלדולים הדבוקים שבין אונא לאומא. הגה ח"ו להקל בזה והעיקר כמ"ש ר"מ בשם ה"ש דכל הדלדולים כשהם דבוקים הם כסרכא ממש וכבר כתב הרשב"א דגם בימיו אין לסמוך על עדות השויב מכ"ש בזמנינו חס להזכיר מלסמוך על בקיאותם באיסורין וע"ל טביעת עיניהם ומכ"ש בעגלים וראוי לפרסם הדבר שהוא טרפה :

סי' מ"ב. בנרון שא' אשיבהו בקצרה הגה בזה אני מודה לו דבסכין יכול להיות הנקב עגול וכן מורה לשון הרמ"א בס"י ל"ו דרק ביד הטבח אין דרכו להיות עגול אבל בסכין יתכן להיות עגול אבל הוא מחוסר טעם ואסבר לו טעם הדבר ומוה יצא חלוקי דינים בעוה"י דהנה הדי הטבח הוי הצפורן רחב ואין לו עוקץ לכך אי אפשר שיעשה הנקב עגול אבל בסכין שיש לו עוקץ בראשו והנה העוקץ הוא חד וקטן כעין מסמר בראשו לכך הוא בהעוקץ יתכן שיעשה נקב עגול ולכן הדין כך אם הנקב קטן בענין שיחכן דנעשה ע"י העוקץ שבראש הסכין בזה יש לתלות בסכין אב"ל אם הנקב רחב קצת בענין דע"י העוקץ לא יהי' נעשה נקב רחב כזה רק אם נתלה בסכין נאמר דהסכין נחתב בו יותר מן העוקץ וזה שוב א"א שיהי' עגול לכך אם ה"י עגול ודאי טרפה וכן אם הסכין אין לו עוקץ רק הוא רחב בראשו ג"כ אף בנקב קטן והוא עגול א"א שהוי ע"י סכין והוי טרפה ולפמ"ד ז"ב לדינא. שנית להג"ר. בדבר הנקב בריאה או בדקין מה שהשבתי לו ור"מ הודה דסכרתי טובה אך רצה לחלק בין ריאה לדקין לדידי אין ג"ל חלוקה דהרי אגן

(א) מה שהקשה עמ"ש בטוטר"ד הג"ל דכשף אף בועה אחת טרפה מן הש"ס דחולין נ"ו וז"ל דלמך ר' לוי כל טרפות תתנו חמשים כנהמה כנגדן כשוף יתר עליהם העוף נכר העלם וכו' ולמה לא חנה גם זה וכו'. הנה לקמ חלל דלתא ר' לוי ס"ל דלף כנהמה טרפה בועה אחת רק אגן לא קו"ל כן ועוד בל"איה הרי אין טרפות הכועה תלו עלמה טרפה רק מכת להוי ראי' דנקבה הריאה והרי נקבה הריאה טרפה כיון כנהמה כיון כשוף רק כנהמה אין הוכחה שנקבה רק ככ' בועות אבל עכ"פ עיקר טרפות דנקבה הריאה המה שיון וכיון דשיון כטרפות דנקבה הריאה לכך לא נקט ל"י ותדע דכסרכא איך כנהמה דסרכא כשרה כגון כסכרין וכשוף כל סרכא טרפה וכדומה יש עוד ענינים בריאה דכבר כנהמה וכשוף טרפה ולא חנה ל"י מכה דשיקר טרפות הוי נקיבות הריאה וזנה הם שיון וז"ל לדעתי :

בזה כיון בדמקום דהלב שוכב הוי רק כסהם ורדא בזה לא שייך טעם התב"ש בזה שפיר כתבתי דכשר ולא בעי מיעוץ הן אמת דמשלון התב"ש שכתב דשוכב וע"ז מוכח דמיירי נמי בכה"ג מ"מ כיון דלא התנה שיהי' להם שורש חזק וכדומה שלא יהי' גידון כפיצול מקמא נראה דמיירי בכה"ג שנחלק ברוחב לא בעובי מיהו בל"ז נמי א"ש דהרי אני כתבתי רק דדין זה הוי כמו בנסרך בין אונא לאונא א"כ התב"ש מיירי דנסרך באופן דגם בין אונא לאונא הוי בעי מיעוץ בזה מחמיר בורדא דלא מהני מיעוץ. ואני שאני מתיר בלא מיעוץ היינו באופן דבין אונא לאונא לא בעי מיעוץ בזה י"ל אף התב"ש מודה דכשרה כך ומה שאני מתיר במיעוץ היכא דבין אונא לאונא הוי בעי מיעוץ בזה יש לי תנא דמסייע הבית אפרים דמתיר נמי במיעוץ גם כיון דדברי התב"ש אין לו ראי' לדבריו מן השי"ס וראשונים רק מסברת עצמו כתב כך לכך יש בידי לחלוק עליו ואין להוסיף על הטרפות ולדעתי המעיין אמת יודה לדבריו דאטו שבשביל שהלב שוכב עליו צחיד להתפרק גם כיון דבאונא לאונא כסדרן מותר מכה דהם מגינין וע"ז א"כ מה בכך דעתיד להתפרק מ"מ הרי השני סותם הנקב כיון דהוי כסדרן לכך ישא כתבתי ובאופן שכתבתי דבעי מיעוץ גם הב"א מסכים. (ב) ומה שהוקשה לו עמ"ש שם בהשמטות תשר ל' באם ב' אונות דבוקות בלי היכר סדק רק למטה כסופו הם פרודות ויש סרסא שם בין אונא לאונא במקום שנפרדו וכתבתי דטרפה וע"ז הוקשה לו מ"מ שם בהשמטות תשר י"א זה ל"ק"מ דבסי' י"א מיירי דהוי הסרסא במקום שהם דבוקות לכך בזה שפיר הוי ס"ס שמא לא יתפרדו אבל בסי' ל' דמיירי בסרסא במקום שהם פרודות ולמטה סמוך להסוף בזה עשוי להיות נפרדים וידוע דכל דבר המצוי אינו נכנס לספק לכך הטרפתי. (ג) ומה שהקשה עמ"ש בספרי הג"ל בתשובה בפנים ס"י ל"ח איך אפשר להרגיש אם הרוח נכנס בו אם אינו עולה בנפיחה. הגה לאו כלום אמר דעולה בנפיחה שיהי' נעשה שוה לשאר הריאה ואם אינו עולה בנפיחה לא נעשה מראהו כמראה ריאה וגם לא הוגבה ממש מ"מ רואין אם מתנדנד קצת ניכר שהרוח נכנס בו ואם אינו מתנדנד כלל מופת דאין הרוח נכנס בו ומה שתמהתי בסוף התשוב' על הנק"כ היינו דהג"א כתב אונא שיבשה מקצתה ואינה

אחד אבל ביותר מרביעית יש חילוק דאם במקום אחד טרפה ובב' וג' מקומות כשר לכך לא רצה להאריך כיון שיצטרך להאריך ולחלק בין אם הוי במקום אחד או לא וא"ש ודריק:

סי' מ"ו. שא' בריאה אחת הרגיש השריב בתוכה איזה דבר ונפחיה
 לראות אם היא שלמה ונפחיה ולא בצבצה ואח"כ קרעיה ונמצא בה יתד רק כמו מחט דהדין דכשר בהפ"מ דסמכינן על בדיקתו כמבואר בהגהת רמ"א בסי' ל"ו ובתב"ש שם אבל על אונא אחרת באותה ריאה הוי סרסא תלוי' על בועה ואולא ע"י מיעוץ דג"כ כשר בהפ"מ כמבואר בת"ש סי' ל"ט: תשובה, הנה נלמעי"ד להכשיר כמ"ש גם ר"מ כיון דאין הריעותות במקום אחד לא נחשב תר"ל ואין חילוק בדבר ובפרט בנדון הזה כיון דבאמת בדקות והיתה שלמה ונהי דאין סומכי' על בדיקתו מ"מ זה גופו חומרא בעלמא לכך אין לדנוגו לתר"ל ונהי דאין אני מיקל אם הוי ב' הריעותו' במקום אחד מ"מ אין להחמיר עוד לומר דהוי תר"ל בשני מקומות כיון דבאמת בדקות והיתה שלימה ומה דאין אנו בקיאים הוי רק חומרא בעלמא אין לנו להחמיר כל כך לחשבו תר"ל אף בשני מקומות ועוד בשלמא בשאר תר"ל דאנו מקילין במקום הפ"מ אין הקולא ודאית רק דתולין לקולא לכך בתר"ל מחמירין אבל בדקות והיתה שלמה כיון דבהפ"מ סומכי' על בדיקתו א"כ הוי כודאי כשרה ולא נחשב תר"ל לכך נראה דכשרה:

סי' מ"ו. מה ששאל עמ"ש בספר טוטריד מהית תשר ל"א דבין ורדא שנחלפה והי' להם שורש אחד רקסרסא הוי מזה לזה וע"ז שאל מדברי התב"ש סי' ל"ט סעיף כ"א שאוסר אפי' ע"י מיעוץ ומשמוש ומספר בית אפרים שמתיר ע"י מיעוץ ועמ"ש מיעוץ בעי ואני מתיר אפי' בלי מיעוץ. דגה כיון ששם בשאלה כוזכר שהביא דברי האחרונים בודאי הביאם שט ואני חולק עליהם רק ששם קצתתי דדרכי לקצר מחמת הטרדא ובאמת לגוף השאלה שם אין ראי' כדברי התב"ש שהוא מיירי דהורדא רחבה בכפליים רק שנחלקה לבי' בזה כתב כיון דהלב מונח עליו דרכו להתפרק אבל אני מיירי דברוחת הוי רק כחד ורדא רק בעובי נחלקה לבי' ומיירי בענין דהוי להם שורש חזק וניכר דאינו פיצול מקמא

שחיטה כיון דאין בהם צורות דם יתכן דהתולע
 הוה עשה הני נקבים ולכן נראה להקל בזה :
סי' מ"ז. מה ששאל אם יש לסמוך להקל בענין
 שמיטת הגוף כשיעור אצבע על
 מ"ש הי"ש בשם המהרי"ל דדי בשאר אצבע אף
 שאינו אגודל. הנה יפה אמר להקל בזה לכבוד
 שבת או הפ"מ ומכ"ש בתרווייהו יחד :
ובנדרין עוף בנישואלינע ביצים גם האומיניק.
 הנה אני מורה להקל בהפ"מ או לכבוד
 שבת :

ונדרין העוף שבלעה עלוקה. הנה לא שמענו
 איסור בזה כי איכא כמה ספקי אולי מתה
 מיד העלוקה ואם לא מתה אולי לא עשתה שום
 נקב ואם עשתה נקב אולי אינו מעבר לעבר לכך
 לדעתי אין להחמיר בזה :

סי' נ'. בנדרין שא' בתרנגולת שבלעה
 פיובקא נראה דאין בזה
 חשש דלא גרע מבלעה קורא או מחט דדרכו
 לנקוב ומ"מ לא חיישינן לנקב כן ה"ג לא
 חיישינן בזה וזה עדיף די"ל דתיכף מתה מיד
 בבואה לפנים כן ג"ל פשוט :

סי' נ"א. שא"ל ביעיר קטנה ואנשים בה
 מעט ויש שם שריב ישן
 ואח"כ קבלו עוד שריב רך בשנים שהי' שוחט
 בכפר וקבלוהו לסייע להראשון ונודמן שא"ל
 שנמצא בועה על ארוכה ועבה מקמא על החוד
 השלישי באמצע האונא ולא הי' חוט בשר מקיף
 וכמדומה לו שהבועה הי' מים זכים ושלחו אחר
 המורה והכשיר ובא השוחט החדש והוציא עליו
 ש"ר שהאכיל טרפות וכו' : תשובה. הנה לא
 נפלאות היא שהוא מחלוקת בש"ע סי' ל"ז בבי
 והרמ"א ומ"ש רו"מ בשם מנחת זבח לא ראיתי ולא
 שמעתי ואין דבריו נראין כלל שמלשון הרמ"א לא
 משמע כן רק בכל מקום דהיי' חידוד הדין כן כ"ז
 ברור למעיין בו מיהו לדינא כיון שהתב"ש כתב
 בסי' ל"ט בדמקום שאין מנהג יש להקל אי"כ כיון
 דהעיר קטנה ודאי לא נודמן כן כמה פעמים לכך
 לא נעשה בזה מנהג לכך יפה הורה המקילין
 להכשיר הן אמת לפמ"ש התב"ש הטעם של המקילין
 מכח דתברתה מגין עליו לא הי' שייך טעם זה
 כאן כיון דהוי מקמא וי"ל דלכ"ע אסור מיהו
 אין דבריו מוכרחין בזה ומה גם כאן שאפשר שהי'
 מים זכים ויש עוד קולא לצרף לכך בודאי יפה
 הורה

זאינה נפרכת בצפורן ולשון אינא שיבשה משמע
 אינא שלמה דאלי"כ הרי"ל לכתוב אינא שיבש מקצת
 ממנה וסדכתב אינא שיבשה משמע כל האונא וגם
 מדכתב שיבשה בלשון נקבה משמע כולה ומ"ש
 מקצתה היינו דאינה נפרכת בצפורן דאם נפרכת
 בצפורן הוי יבש ממש אבל באינה נפרכת הוי יבש
 קצת אבל מיירי כל האונא כמ"ש מדיק לשונו גם
 אם הוי כוונתו על מקצת האונא קשה מה איריא
 אינא הוי"ל לכתוב ריאה שיבש מקצתו ומדקתני
 אינא שיבשה מוכח דמיירי בכל האונא ושפיר
 תקשיתי דמה איריא כל האונא וא"ש דברינו ומה
 שבא שוב שגית עמ"ש דנהי דאינו עולה בנפיחה
 מ"מ אפשר להרגיש אם מתנדנד קצת עיי הרוח
 וע"ז הקשה מהמס"ג במשבצות סקטיו וכו' אין
 זה דרך השגה בפרט מה שהחוש מעיד כן ומה לי
 אם אחר מחילה מכבוד הפמ"ג ששגג בזה אבל
 החוש מעיד שכדברי כן הוא דעולה בנפיחה הוי
 ענין אחר ולהיות הרוח נכנס בו הוי ענין אחר
 וזה אפשר בלא זה :

סי' מ"ח. שא' שנמצא נקבי מורנא בריאה
 וסמוך ומוקף לנקב נמצא
 תולעת קטן ועודנו חי וסרחש ומראה הנקבים ממש
 כנקבי מורנא באין צורות ואדמימות אך מראה
 התולע אינו דומה למורנא וקצת כעין המיטיליצע
 שבכבד. הנה לפעניד נראה ג"כ להכשיר דכיון
 דהנקבים הוי נקבי מורנא הוי בלא"ה סברא דהוי
 כאן מורנא רק מספקא לא מקילינן רק בנמצא שם
 מורנא אבל אף בלא נמצא מספקא לא
 נפקא דדלמא הוי מורנא וא"כ אם נמצא שם תולע
 סמוך לו נראה דהתולע בא מן הנקבים ואי"ל
 דאף תולע זה מבקש חמימות לצאת ונהי דברוב
 תולעים לא תלינן כן מ"מ כאן יתכן ע"ד המיעוט
 שתולע זה מבקש חמימות והוי כעין ס"ס שמא
 הי' תולעת מורנא תאבדו ואת"ל שלא הוי מורנא
 דלמא תולע זה אף המיעוט המבקש חמימות ולאחר
 שחיטה פריש ואף דהוי רק אחת ורעת האחרונים
 דבעינן ג' תולעים ואני כתבתי בגליון הפמ"ג דדי
 בב' ועכ"פ ב' בעינן מיהו כיון דהעולם נהגו
 להקל אף אם נמצא רק מורנא אחת הי' אף
 בתולע אחד כני"ל נראה להקל ובפרט די"ל עוד
 דלמא התולע הוה עשה הני נקבים אחר שחיטה
 ופמ"ג אם הי' כאן מורנא ודאי מותר ואם לא
 אזי מורנא י"ל התולע הוה עשה הנקבים אחר

ואינו דומה להכשיר והשוטח הכפרי הוא כבן כפר וראוי לאפרו ולקנסו על שהוציא דיבה על המורה : **סי' נ"ב.** ונדרן אשר שאל כי הוא מלאת דשכחא לפעמים בצואר הבהמה אבל הסימנים זלגנים כמו בדם וזולאקים שראיתי מכמה רבנים שמורים שבודקין הסימנים אם לא נסרך אצל הסימנים וכר' הנה ידע כי אין חילוק בין אם עומדים בראש הצואר או באמצע הצואר הכל שוה. ולדעתי לא הוצרך כלל בדיקה בסימנים רק לבדוק העור מצד השני אם לא שלטה המכה מעבר לעבר בצואר בהעור אין צריכין הסימנים בדיקה אך כי יראו בשלטה המכה בעור בבי' צדדין גם בפנים או יש לבדוק בסימנים אם הם נקיים וכיון דזה הוי רק חולאת ידוע ולא חשש קוץ ומחט מהני בדיקה בסימנים וגם זה רק חומרא בעלמא ולא דמי כלל למ"ש רי"מ בשם אשל אברהם בשם עדות ביהוסף :

סי' נ"ד. שא' בדבר הקצב שמכר טרפה שהי' בוצה וסרכא ממנה בין אונא לאונא למטה מחציון והטריפה השריב והקצב מכרה ודאי אסור הוא כי לדעתי העיקר כתביש ולביש דלא מהני בזה מיעוץ ומשמוש ודברי הגאון מהרי"ז אין נראין בזה ובפרט דכאן לא עשה מיעוץ ובדיקה ומכרה כך והסברא שכתב רי"מ דבוה"ז אין לחלק בין איסור דרבנן או דאורייתא אם נאמר בשמי או לא אינו זוכר אך אם לא נאמר ראוי להיות נאמר כי הקצב אינו יודע החילוק ומאן דעביד הא עביד הא :

סי' נ"ה. שא' בריאה שהי' בה סרכא תלוי והשריב בדקה בנפיחה ולא בצבצה טרם הסרת הסרכא גם עיין במקומות שכנגדה ולא הי' שום רעותא ואח"כ קלף הסרכא וקלטה עמ' קצת מעור העליון וגם תחת הסרכא נעשה נגלד קצת ולא נודע לו אם נעשה עתה ע"י שקלטה הסרכא עמה או הי' כן מקודם והסרכא סתמו ובדקו שנית בנפיחה ובצבצה קצת והשריב אומר כי יכול להיות ע"י הקליפה נעשה הנקב : תשובה, יפה הורה להכשיר כיון דהסרכא תלוי מדינא לא הי' צריך קליפה כלל לכך ודאי יש לחלות דע"י הקליפה נעשה הנגלד והנקב ובפרט כיון דחוינין דקלף בתוך דהרי ידוע ולקח עמו כקצת עור העליון אי"כ מוכח דקלף בחזק לכך יניד עליו ריעו דגם הנגלד והנקב הוי מזה לכך יש להכשיר בזה ובפרט אם הי' הפים כאשר כתב רי"מ ולכך הנה לדעתי יש להכשיר בזה בהפ"מ עכ"פ :

סי' נ"ו. שא"ל רתו בריאה שהי' בה סרכא בין הערוגות מחיתוך לחיתוך ועברה הסרכא ע"י מיעוץ הנהוג והי' תחת"י קמט ואמר השריב שהקמט הזה הוי בתולדות הנה לדעתי הוא טרפה והנה שאר סרכא עם קמט כבר

הורה המורה להכשיר והשוטח הכפרי הוא כבן כפר וראוי לאפרו ולקנסו על שהוציא דיבה על המורה : **סי' נ"ב.** ונדרן אשר שאל כי הוא מלאת דשכחא לפעמים בצואר הבהמה אבל הסימנים זלגנים כמו בדם וזולאקים שראיתי מכמה רבנים שמורים שבודקין הסימנים אם לא נסרך אצל הסימנים וכר' הנה ידע כי אין חילוק בין אם עומדים בראש הצואר או באמצע הצואר הכל שוה. ולדעתי לא הוצרך כלל בדיקה בסימנים רק לבדוק העור מצד השני אם לא שלטה המכה מעבר לעבר בצואר בהעור אין צריכין הסימנים בדיקה אך כי יראו בשלטה המכה בעור בבי' צדדין גם בפנים או יש לבדוק בסימנים אם הם נקיים וכיון דזה הוי רק חולאת ידוע ולא חשש קוץ ומחט מהני בדיקה בסימנים וגם זה רק חומרא בעלמא ולא דמי כלל למ"ש רי"מ בשם אשל אברהם בשם עדות ביהוסף :

סי' נ"ג. שא' בריאה שהי' לה ד' אונות בימין והאונא הד' שהיתה פסוכא להאומא היתא קטנה מאונא השלישית וניכרת שהאונא הד' הסמוכה להאומא היא היתרה שלא הי' לה סמפון וגם כי הג' אונות שלמעלה פטמה הי' בדמותן וצורתן הראוים להיות וזו היתה קטנה מכולם והורדא עומדת כנגד היתרת הלו ומהורדא יצאה סרכא להכיס והסרכא עברה במיעוץ ומשמוש הנהוג בקליפה נבחת ולא בצבצה אחר הבדיקה. והנה רי"מ ראה הל"ב"ש סי' ל"ה פ"ק צ' שהוא טרפה רק מן הפמ"ג בש"ד סי' ל"ה פ"ק מ"ז הוכיח להכשיר עי"ש והנה דעתי הוי כדעת המכשיר כי לדעתי שינתה מקומה הוי באם עומדת נגד האומא אבל כל שאינה עומדת נגד האומא לא נחשב שינתה מקומה במה שרחוקה מעט מן הג' אונות ושינתה מקומה הוי רק כשעומדת נגד האומא אבל במה שהרחיקה מן הג' אונות בפרט אם יש יותרת עומדת נגד היתרת כשרה והרי דעת כמה הובא ברמ"א דיש מכשירין בחסרת הורדא ולדידהו ודאי מכ"ש בשינתה מקומה דכשרה ואי"כ נהי' לדירדון טרפה עכ"פ כהנה"ג יש להקל כוללמעניד נכון לדינא :

ובנדרן אשר שאל על חבורי טוטרד מה"ת מה שאני מכשיר סרכא. בספרון העולה בנפיחה. הנה טעמא דיידי הוי בפשיטות כיון דסרכא כסדרן אין סופה להתפרק הוי סתימה מעליא

להקל וטעמא רבא איכא במלתא דהנה שורש תרתי לריעותא נצמח מדברי הראב"ד ומקורו ממס' נדה פ"ק והנה כ"ז מיירי שעדיין הב' ריעותות לפנינו או דנין בדרך תר"ל וסרכא אף דחוינן דעברת ע"י מיעוץ מי"מ נחשב תר"ל דהרי בסרכא אין הטרפות מגופה רק דהסרכא מעידה דיש כאן נקב שאין סרכא בלי נקב א"כ מה בכך דעברה הסרכא הרי עיקר הריעותא הוי חשש נקב וזה לא עברה דהרי יתכן דעדיין הוי נקב לכך מצטרף לתר"ל אבל בצמקה אם חזרה ע"י משמוש ומרוס א"כ עתה אינה צמקה א"כ כיון דעתה אין ריעותא לפנינו מ"נ"ל לצרף לתר"ל מה שהי' נראה מלתלה לריעותא לכך הי' נראה אינו מצטרף לתר"ל אך מה נעשה נגד משמעות האחרונים אשר דבריהם מקובלים בתוך ישראל אך עכ"פ בצמקה רק אונא אחת דדעת כמה דבלא"ה כשרה לכך בזה נראה להקל דעכ"פ אם חזרה ע"י מירוס ומשמוש הי' דכשרה ואינו מצטרף לתר"ל כיון דעתה אין ריעותא לפנינו לכך אני מסכים עם רי"מ שהיא כשרה :

ס' נ"ח. בנידון השאלה שלו שהי' סרכא על הקמט והשוטט הממעך אמר לו בלשון לעז איך האב זיא קיש העריסנעריססען גם כתבת תחלה שהשריב אמר לו הנם שלא נקלפה בנקל אבל עכ"פ נקלפת. הנה לפי דברים הללו הוי ודאי טרפה אף אם לא הי' שם קמט כלל כי הסרת הסרכא צריך להיות בנחת כמ"ש בי"ד סימן ל"ט בהג"ה ובטור"ד מה"מ הוספתי יותר ויותר דצריך דליכא מיעוץ רק קליפה בודאי יותר ויותר דצריך להיות נקלפת בנחת ובחזקה הוי טרפה גמורה וחמה אני על רי"מ ועל המורים שם להכשיר בזה אבל בעלמא היכא שנקלפת בנחת כדין הטרפות ובדקותו ולא בצבצבא הייתי מורה להכשיר. ומה שרצה רי"מ לפרש דבריו דמיירי רק בסרכא מינה ובה ולא בשלא כסודין זיא דעיקר דברנו הובא בטור"ד מה"מ שם הארכיט בזה וידעתי גם ידעתי שהספרים מטרפין באה אבל אני חולק עליהם ודעתי להכשיר ולדידי נראין הדברים ברורים שם ולדעתי יודה רי"מ שהדברים נכונים ובפרט כיון דעכ"פ כתבתי בזה פנים להקל א"כ לא יצא מינין ספק תר"ל וספק תר"ל נמי כשר לכך נראה נכון כמ"ש :

ס' נ"ט. מהרב מהר"י האלבערשטאט סק' מאהליב שאירע במקלין

לבר הוכיח דו"ט מהאחרונים שהוא טרפה אך שנתפס בסרכא בכסדרן עם קמט אם הוי ג"כ כן ידעתי ג"כ שהוא טרפה וגם אני דעתי כן. ובהשקפה ראשונה עלה בלבי דהסרכא מעידה דהקמט אינה מתולדה ואח"כ ראיתי הביא בסוף דבריו בשם הראש אפרים וכבר ידוע מ"ש הראשונים דאין לסמוך על השריב ועוד אני מוסיף דכאן צריך בדיקה מדינא דהנה הטעם דבכסדרן א"צ בדיקה היינו מכת או דצד השני סותם הנקב או דאין שופו להיות נקב כל חד כפי שיטתו וזה הוי אם תצדיין שוין אבל אם יש קמט במקום הזה א"כ הן אם הנקב שיוצא ממנו הסרכא הוי בקמט או הוי בצד השני עכ"פ כיון דאין סמוך לוי בשר לסותמו דהרי הוי קמט וחסרון א"כ מדינא בעי בדיקה הסרכא וגוהי דלכתחלה כיון דלא ראו הקמט לא הוי צריך בדיקה וקצת הסוברים כן מ"מ עתה שהסירו הסרכא וראו הקמט אנלאי מלתא למטרע שהי' צריך בדיקה מדינא ושוב הוי כשאר סרכא וקמט שהוכיח גם רי"מ דהוי תר"ל ובפרט בקליפה שלנו לפמ"ש אני בעוה"י בטור"ד מה"מ. בק"א בטעם הקליפה שהטעם לומר דהוי מעשה דרינוס דחוק מאד כמ"ש שם רק הטעם הוי כיון דמומן רב התחילו לאכול מן סרכות ולמעך בסרכות וראו כמה סרכות שהם כשרים א"כ נתבטל סברא זו לומר דאין סרכא בלי נקב כיון דשכיח הרבה סרכות בלי נקב ונעשה רק ספק השקול ושוב ראוי לומר נשחטה הותרה והוי הבדיקה רק לחומרא לכך שוב די בקליפה כן תר"ד שם וא"כ תינה בכל סרכות אבל כאן עם קמט הוי ס"ס שמה הסרכא מכת נקב ואת"ל אינו מכת נקב שמה הקמט אינו מתולדה ושוב הוי תר"ל וטרפה לכך נראה דע"י קליפה הנהוג עכשיו ודאי טרפה ואף אם הי' עושין מיעוץ ומשמוש טרפה מטעם הראשון :

ס' נ"א. שאג"ה מהרב מ"ה אלעזר מארגנשטערן אב"ד פיטרקוב בריאה שצמקה אונא שלמה והי' עלי' סרכא שלא כסדרן סרכא דקה והאונא ע"י מירוס ומשמוש קל הדרא לברייתא בלי שנינו וקמט כלל והסרכא הוטרע ע"י מיעוץ קל עד שאמר השריב כי במיעוץ כזה נוהגים להכשיר גם הנהורים מסרכות כי פרתה הסרכא בקל והוריתי להכשיר : ר"ש ב"ה. יפה הורה להכשיר כי הנה אף אם צמקה כל הריאה או רובא והי' בה סרכא נמי הי' בדעתי

טרפה ובוזה לא תלינן לא בידא דטבחא ולא בשו"ב
דבר כיון דצריך בדיקה מדינא וטרפה :

ס"ו ס"א. ונדרין הוצעה היוצאת מן הריאה.
הנה ודאי מי שירצה להחמיר

לגמרי אין מוחזיחין אותו אבל מי שרוצה להקל
יעשה כאשר כתבתי בספרי דיקנח הדם ויהזור ולנפח
הריאה היטב ויבדוק שנתי בפושרין אם תבצבץ עתה
טרפה אבל אם לא תבצבץ גם עתה היא כשרה :
ס"ו ס"ב. ונדרין סרכא על הקמט שמשמשין
על הקמט עד שנתמלא הקמט.

הנה זה ודאי טרפה מטעם הר"ל ולא מבעיא
לפמ"ש ר"מ שבדקין בפושרין טרם השוואת הקמט
דודאי טרפה כמ"ש ר"מ כיון שהשוואת הקמט
כהני לומר דגם בחי"ו היה כן הבהמה וא"כ הרי
יש חשש דלמא בשעה שהיתה מלאה אם ה' מנפח
ה' נקרע הקרום וטרפה ממ"נ אם נלך בתר השתא
הוי תר"ל ואם בהר כשתמלאה דלמא או ה'
מבצבץ רק אף גם אם ה' בודקין בפושרין אחר
שנתמלאה נמי טרפה מטעם שכתבתי בחבורי. ומ"ש
ר"מ ליישב ק"ו השואל ל"י למה באטום מהני מיעוץ
ומשמוש להחזירו וכתב ר"מ ליישב עמ"ד הלב"ע
שכתב לח"ק בין אטום לצמקה למה באטום מהני
משמוש ובצמקה ל"מ יפה אמר. ובדין שלא להתחיל
קליפת הסרכא ממקום אחר ודאי הדין כמ"ש בספרי:
ס"ו ס"ג. שא"ב בסרכא דעברה ע"י קליפה
הנהוג בזמנינו ואחר הפרת

הסרכא ה' במקומה נקב ומורנא בה : **תשובה.**
כבר ידעתי שמאלה זו וכבר השבתי לק' מאהליב
לעיל ס"י שפ"ט שהוא טרפה וטעמא דידי הוי חדא
דנראה דאף הסבורים דכשר בדיעבד בלי בדיקת
פושרין היינו רק במיעוץ ממש המפורש בפוסקים
אבל בקליפה שנהוג בזמנינו יודה להבדוקי בפושרין
הוי מדינא ודי לנו בקולא אחת בקליפי ולא נצרך
עוד קולא שני שלא להצטרף הבדיקה בדיעבד ועוד
כתבנו דהמורנא לומר דאחר שחיטה פירש אינו
ודאי רק תלוי לקולא וא"כ תינה בלי סרכא אבל
ע"י סרכא כיון דאין סרכא בלי נקב הוי יותר
הוכחה דהנקב מכת הסרכא ולא מכת המורנא
ואף דיש פוסקים שהביא ר"מ דהוי חוקה דלאחר
שחיטה פירש זה אינו מועיל חדא דהוא נגד הכלל
שכתבו הראשונים דאין סרכא בלי נקב אי"כ הוי
נמי עכ"פ חוקה ואפשר דעדיף ממורנא לשיטת
הפוסקים דאין סרכא בלי נקב וזה עדיף מחזקה
נגד

סרכא שלא כסדרן מאונא עליונה לשומן הלב והי'
תחת מקום הסרכא ממש באונא עליונה נקב ובו
תולעת והסרכא ה' עולה קצת בנפיחה ועברה
הסרכא ע"י מיעוץ ומשמוש הנהוג עתה ולא ה'
באפשרי ע"י בנפיחה ורוק והטרפתו וכו'. יפה
דן ויפה הורה כי הוא טרפות גמורה ואני מוסיף
על דבריו כי לא מבעיא אם ה' רק חד מורנא
ודאי לא תלינן דלאחר שחיטה פירש רק דעת
האחרונים דשליטה בעינן ואני הקלתי יותר וכתבתי
דדי בבי' אך עכ"פ ב' בעינן אבל חד לא מהני
לתלותו דלאחר שחיטה פירש ועוד אף אם ה' עוד
ב' ונ' כן לא מהני בוזה דאטו אנן ידעינן בבירור
שנקב זה נעשה אחר שחיטה הרי אפשר דתולעים
הללו מקודם שמתה עשו הנקבים מחיים רק טעם
ההיתר הוי דקיי"ל תולין במצוי אף להקל וכיון
דמצוי הוא תולין להקל א"כ זה הוי רק אם ליכא
הוכחה אחרת להיפוך אבל אם איכא הוכחה אחרת
דהוי עליו סרכא וקיי"ל אין סרכא בלי נקב א"כ
הי הסרכא מעיד דהנקב נעשה מחיים והסרכא
הוי יותר עדות מן מה שתולין במצוי להקל ואף
אם שקולין הם הדר הו"ל ספק תורה ולחומרא
ובספק בוזה לא שייך לומר שנשטה הותרה כמו
כל ספק טרפות ובפרט דהסרכא הוי עדות יותר
דהוי מחיים ממה שנתלה דאחר שחיטה פירש ומה
גם כיון דלא אפשר בבדיקת פושרין ובמיעוץ שלנו
דהוי רק קליפה והבדיקה בפושרין חיובא מדינא
כך ודאי וטרפה :

ס"ו ס"ד. שא"ב בעינן שה' על הריאה מגבה
על אונא אחת קרום אחד

לבן והי' אדוק היטב לקרומי הריאה ובתוך משך
ושטח הקרום ה' מתפצל פצלות לבנות כמו חטיף
לבנים מקצה לקצה ונקרא בלשוננו וייגר או שטערן
וקלפו הקרום מעל הריאה והריאה היתה במקום
הזה סגנונת ורכות שקורין שטרר ואחר הקליפי בדיקו
ברוק ובצבץ שם ויש אומרים שמחמת שהכה ביד
על הריאה שתעלה בנפיחה או שנפתח בחזק ולכן
בצבץ : **תשובה.** הנה כבר ראה ר"מ דברנו בחבורי
באיזה מקומות והעיקר אצלי דקרום זה דינו כדין
סרכא ואם הוא באונא אחת ראשה וסופה או שהוא
באונא דינה כדין סרכא תלוי ואם הוא מאונא
לאונא דינה כדין סרכא ממש ואם הוא על נגלד
ודאי טרפה ולא מהני לך בדיקה ואם אינה על
נגלד אז צריך בדיקה כדין סרכא שלי"כ ואם מבצבץ